

ВІСНИК ЖЕСЕРНД

-VISNYK

Свобода народам!

Свобода людині!

Соціополітичний місячник

ЗМІСТ

Д-р Михайло Кушнір — З перспективи минулого року	1
Я. Стецько — За християнський Київ проти безбожницької Москви	5
** — Схема УПА	9
Максим Орлик — Філософічні основи українського націоналізму	10
** — У поклоні Провідникові	11
П. Добрівлянський — Свійного занюхав	12
I. Савич — Історична роль і значення УСС	13
В. Леник — „Генеральний плян Сходу” і Україна	16
Богдан Коринт — 1914-1939 і що далі?	18
Богдан Романенчук — Максим Рильський і українська мова	20
Лев Шанковський — Думки про визначну працю	25
В. Левенець — Х Головний З'їзд СУМА	28

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1964

ДІТРОЙТ

По \$ 3.00 — М. Заревич, А. Мазурик, С. Колісник, І. Бутрий, О. Кіндрат, І. Попозяк, В. І. Решетилович, Ю. Байкинич, М. Чипчар, В. Старенч, С. Гуран.

По \$ 2.00 — М. Цал, А. Андріяшко, П. Дехтяр, П. Вальнюк, М. Ласка, С. С. Карп, О. Черкес, М. Михаловський, В. Баран, В. Пилипчук, О. Соловейко.

По \$ 1.00 — В. Сабатюк, А. Соколев.

Збіркова листа ч. 314. Збірщик М. Березовський.

По \$ 10.00 — П. Рогатинський, В. Щербай.

По \$ 5.00 — В. Вілик, С. Сильвеструк, С. Війтишин, Л. Гевко, Р. Барапік, К. Івасюк, С. Юрків, О. Дяків, Я. Коновалський, М. Богданович, Б. Татарин, М. Кавка, В. Дячок, А. Рижий, Я. Филипів, д-р Савчук, М. Надибський, М. Воскрес.

По \$ 4.00 — І. Сливка.

По \$ 3.00 — С. Турянський, Ю. Юрків, Д. Волощук, І. Калимон, П. Конюх, І. Василюк, М. Березовський, П. Стецько, І. Деревянко, Т. Козовик, А. Винарчук, М. Когут, В. Ковальчук.

По \$ 2.00 — М. Лаврин, М. Онишак, Гратковський, В. Гриньків, І. Богай.

По \$ 1.00 — Ніщеменко.

Збіркова листа ч. 315-316.

По \$ 10.00 — Я. Дужий.

По \$ 5.00 — В. Яремчук, М. Миронюк, П. Лапкевич, О. Карпінський, О. Бартків, А. Корбяк, В. Крохмаль, О. Михайліюк, Р. Качмар, Є. Репета, П. Новачок, А. Хрін, Г. Корбяк.

По \$ 4.00 — Садшек О.

По \$ 3.00 — І. Зілінка, М. Бартків, Є. Салянюк, Т. Сливка, П. Потяк, П. Кітляк, І. Федишин, І. Котелко, А. Томин, М. Случак, В. Скульський, Л. Фліс, М. Мандрух.

По \$ 2.00 — Ф. Мельничук, С. Корбяк, І. Граск, О. Бартків, О. Мамівський, І. Михайліяк, С. Дунька, Д. Березовський, А. Слюсарчук, Б. Крижанівський, І. Цар, Ю. Вірстюк, Д. Гевко, М. Гвозд, В. Ковальчук, Т. Качак, С. Сеник.

По \$ 1.00 — Р. Щеснюк.

Збіркова листа ч. 320. Збірщик П. Собків.

По \$ 10.00 — П. Собків, В. Коваль, В. Скульський, А. Никончук, І. Рожак, П. Дехтяр, В. Бабій.

По \$ 6.00 — М. Когут.

По \$ 5.00 — В. Андрушків, Є. Крижанівський, Н. Н., М. Климишин.

ІОНКЕРС, Н. Й.

По \$ 25.00 — 7-ий Відділ УНПомочі.

По \$ 15.00 — Л. Футала.

По \$ 10.00 — С. Гаврилюк, Р. Глушко, І. Дучинський, д-р Г. Чвартакський, Е. Несторук, П. Шкафаровський, М. Сидор, В. Бояк, О. Дацко, М. Шашкевич, Д. Івасютин, В. Ніньовський, Д. Глушко, М. Стрик, Я. Модюк, С. Кіра, А. Стахів, І. Поліщук, Боднар, К. Мельничук, М. Антошик, В. Козіцький, Жіночий Клуб, 11-ий Від. ООЧСУ, УПА, СУМА, ООЛ 2-ий Відділ, Упр. Дому СУМА.

В хвилині, як здаємо це число до друку наспіла трагічна вістка з Канади про смерть визначного борця за волю України, кол. члена Проводу ЗЧ ОУН, б. довголітнього в'язня німецьких концтаборів мгра Володимира Дейча-ківського.

Похорон відбудеться в понеділок, дня 14 грудня 1964.

Вічна слава борцеві за волю людини і нації!

По \$ 5.00 — П. Шандала, М. Сидорак, В. Івасютин, В. Шевців, М. Крумшин, Л. Гладчук, С. Шулган, Л. Фігуровський, Т. Корінь, Т. Гошко, М. Поступак, В. Подаляк, О. Дудар, І. Пециляк, Д. Хавтур, Т. Клап, д-р О. Сохан, Д. Возняк, С. Коцибала, В. Черевко, П. Хододний, Я. Кулинич, А. Тацін, Р. Сідуляк, Я. Кіцюк, В. Уздейчук, О. Вовк, В. Прегон, І. Сенківський, Т. Шмагай, І. Гаврильчак, М. Макарчук, І. Бабухівський, П. Нич, М. Зварич, М. Гудзотоватий, О. Курило, А. Куцина, Ю. Ковальчик, І. Палій, С. Коцур, М. Бадарац, А. Ромашенко, П. Ревак, С. Курило, І. Тацій, О. Щур, В. Коцур, А. Кулинич, В. Губіцький, А. Каніцак, П. Русинко, В. Гопачило, С. Букало, А. Сивик, В. Кульчицький, Д. Малик, В. Лущак, М. Шпак, С. Ривак, І. Когут, М. Періх, В. Ковальчик, Б. Вітюк.

По \$ 4.00 — В. Баранський.

По \$ 3.00 — Г. Мурин, І. Ткачук, Д. Кухтенко, Т. Коцур, С. Сердинський, А. Верхівський, І. Сивик, І. Фороповський, П. Костечко.

По \$ 2.00 — М. Зіндра, І. Булат, Н. Кравець, Е. Таратута, О. Женецька, І. Гончак, І. Гліва, С. Редко, Г. Кузьма, О. Гель, М. Тех, А. Павельчак, О. Кудрик, І. Макогін, Р. Каракевський, М. Стрілецький, М. Хінальський, І. Гомза, С. Гаврильчак, В. Васильчак, О. Пециляк, А. Сенківський, В. Топільницький, М. Ковбасяр, І. Сердинський, М. Фесій, І. Терешкевич, А. Топільницький, Д. Жупник, О. Мороз, М. Биновський, Р. Борковський, В. Мудрий, С. Баницький.

По \$ 1.00 — М. Макарчук, І. Пришляк, Ю. Гіняк, І. Дуда, Ю. Музика, Т. Ропіцький, І. Дошна, П. Гавричук, П. Бойко, М. Божентко, М. Оліярчик, Л. Шморгай, С. Бреньо, І. Дилін, І. Русинко, О. Карпишин, Г. Булат.

Додатковий список (закінчення) збірки в Йонкерс, Нью Йорк.

По \$ 15.00 — І. Хоманчук.

По \$ 10.00 — І. П. Бібко, д-р В. Кіналь, Тов. Провідніння 4-ий Відділ.

По \$ 5.00 — З. Ціховлас, В. Коверко, д-р Е. Стрийський.

По \$ 3.00 — В. Бек.

По \$ 2.00 — З. Обух, В. Денисюк, В. Страшинський, В. Мандзій, В. Подоляк, Т. Стецько.

ЧІКАГО, ІЛЛ.

Збіркова листа ч. 251. Збірщик Антін Джура.

По \$ 10.00 — Павло Вілій.

По \$ 8.00 — Галинковський.

(Продовження на 4-ій стор. обкладинки)

ВІСНИК

Христос Рождається!

Д-р Михайло Кушнір

З ПЕРСПЕКТИВИ МИНУЛОГО РОКУ

Щоденно часописі приносять телеграми, що говорять про дуже важні або несподівані, за-скакуючі події. Події є так незвичайні, що ошоломлюють читачів часописів, отже нас усіх, і спричиняють небезпечну річ, а саме ошоломлюючи нас деталями, вони вчать нас дивитися на світ подій по скороченій скалі.

А втім навіть не ті незвичайні події є найважніші, хоча кожна з них є якоюсь буквою телеграми, яку до сучасності пише словнена перемін історія. Важнішим є те, які відбуваються переміни. Щораз частіше появляються в світовій пресі статті й кореспонденції про переміни, які відбуваються в Советах. Знаємо, що під впливом людського „*wishfull thinking*” не один раз такі переміни були описані і що пізніше з тих описів і передбачувань нічого не виникало. Тому потрібна тут постійна і найвища обережність. Але не зважаючи на те, мусимо ствердити, що останній рік таки деякі зміни приносить. Найважливішою зміною — це факт, психологічної натури, який заіснував на терені комуністичного табору. Тим фактом є заломання віри, що комунізм може бути успішною формою організування суспільств. Є багато познак, що вказують на те, що цей процес заломання віри в комуністичному таборі є вже доконаним фактом, а тепер починає дозрівати його дальша консеквенція, переконання, що

комунізм є не тільки помилковою концепцією, але є концепцією, яка завжди мусить вести до поразки і катастроф.

Баланс комунізму, зладжений перед 17-ти роками, в тридцяту річницю большевицької революції, не був ще такий ясний, як сьогодні. Тоді, 1947 року, зараз по другій світовій війні, по конференції в Ялті, і нових великих територіальних набутках Советів, підносились голоси, що — правда — комунізм приніс соткам мільйонів людей неволю, нужду і загрозу наглої смерти, але водночас яку ж він сотворив потугу. Говорено, що комуністична Росія йшла впродовж тих тридцятьох літ від успіху до успіху. Інші потуги зазнавали поразки, відворотів, принижень — Совети мали тільки успіхи. Формула комунізму, що перекреслювала потреби людини, тріумфувала, а цей тріумф скріплював у світі всі тези матеріалістичного, механістичного розуміння життя.

Сьогодні, в сімнадцять літ від того великого піднесення, на біржі світу справа виглядає вже зовсім інакше, показуючи, як на коротких відтинках історії фікції видаються найавтентичнішою правдою, а людські очі не вміють пронизувати позори, щоб бачити дійсність. Бо ж комунізм і в своє тридцятьліття і навіть вже в днях своїх народин був тим, чим є сьогодні: шляхом до поразки, спадом вниз.

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ І РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА” ВІТАЄ З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ СВОЇХ ЧЛЕНІВ І СПІВРОБІТНИКІВ ТА ВСІХ УКРАЇНЦІВ У НЕВОЛЕНІЙ БАТЬКІВЩИНІ І У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.

Справу перерішила поодинока людина, отже чинник, який у тій імпозантній комуністичній візії не був зовсім браний до уваги, а був згадуваний тільки як реторичний орнамент у деклараціях. Комунізм має своїх могутніх ворогів: потуги, господарські структури, устроєви і суспільні концепції. Але як не дивно, то не воно припечатують його долю, але робить це звичайна людина, схоплена кіттями немилосердної системи. І в тому факті міститься хіба найбезглядніший осуд, а водночас великий патос історії, яка сиплячи в очі сучасних порох дрібних прагматичних подій, нагло велиководушно дозволяє заглянути в глиб своїх захованіх пружин.

Здавалося б, що річ в зasadі є неможлива. Як же це, те зернятко піску, та людська дрібка зі спрасованих тотальніх бльоків пересуджує долю такої монолітної потуги, якою є Співдружество по другій світовій війні? А все ж таки та неправдоподібність є фактом.

Очевидно, що стає необхідністю аналіза останніх подій на Кремлі. Тут снують здогади, калькуляції і прогнози. Але в тому всьому йде про річ куди більшу і більш зasadничу ніж сварки на Кремлі. Йде про тих сороксім літ, про іспит, який комунізм здає перед звичайною, сірою людиною могутньої советської імперії. Прийшла така хвилина, коли треба предложить рахунок.

Сороксім літ, це великий шматок часу, великий навіть для провірення вартості устроєво-суспільної рецепти. Коли б вона означала благословенство, то вже досить проминуло часу, щоб воно могло виявитися, щоб терпкі овочі обітниць могли дозріти. Але роки біжать, а тут замість поправи, щораз більше погіршення.

Що дав комунізм людині за ціну засудження двох поколінь на поневіряння? Ціlostі суспільств вегетацію, дорослуому поколінню нелюдську втому, молоді розлад, мистецтві „соц-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.
Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

замовлення” з хомутом слухняного бюрократа, вченому згори заложені наукові тези, всім матеріалістичну філософію, яка є неначе ключ, що не пасує до жадного замка.

В тих наших роках на теренах советського самодержавства дозрівали зasadничі речі. Передусім наступив наглий, глибокий, невідхильний зворот у збірній людській психіці: нагле усвідомлення нікчемності комунізму як спричинної сили. Це вже не тільки тягар, що зміняє життя в кошмар, але це вже і нонсенс. Цей пробліск прозріння стосується теж і вузької верстви ідеологів і комуністичних володарів. Зараза зневіри увірвалася в обсяг мурів найвищого синедріону!

Десять, двадцять років тому на виринаючі сумніви приходила відповідь: є потрібна терпеливість, великі речі родяться в болях. Тепер говориться подібно, хоча інакше: доктрина є спасення, то людина зіпсула її; тепер людина поправиться, а видання комунізму, яке сьогодні даемо, буде ідеалом, чаредійною паличкою, лямпою Алядина; дещо терпеливости, великі речі родяться в болях. Рівночасно є це пропозиція на нових сорок літ.

Але ситуація є сьогодні зовсім інша. Раніш, то оперована людина була під примусом, сьогодні в примусовій ситуації є сам комунізм. Чи був би до подумання цей вузесенький маргінес свобод, який можна тепер нотувати, коли б їх не мусили дати?

Усі явища, які спостерігаємо від деякого часу, включно з останнім трясенням мурів Кремлю, є зasadничо симптомами того самого процесу, який йде через советський бльок. Що, очевидно, не значить, що сила советської держави викінчується, або що по спробах лібералізації не прийде проба сталінського варіанту. Це тільки значить, що час і для Советів не стоять на місці.

II

А тепер із перспективи минулого року погляньмо на іншу проблему.

Політична концепція коекзистенції заполонила багато умів на Заході. Вона має теж своїх прихильників і серед української політичної еміграції. Та не в цьому лихо, що люди, які вірять в еволюцію комунізму і тому є за коекзистенцією. Лихо в тому, що ті люди з позиції коекзистенції хочуть вести боротьбу за виз-

волення України. Позиції коекзистенції доводять їх до визнання УССР — українською державою, до наголошування неактуальності національної революції, до відкривання „еволюції” советського режиму й його досягнень. Отже елемент боротьби за визволення відпадає. Але вони намагаються свою слабість і свої помилки піднести до висоти ідеології та пронизувати нею українське еміграційне суспільство, а тому їм незручно відкидати ширму боротьби. Виходить карикатура — і саме в тому лихо.

Одним із таких карикатурних виявів є твердження, що рівночасно з відлигою в Україні повинна наступити „лібералізація” і „демократизація” поглядів української політичної еміграції. „Краєві — кажуть вони — треба подати руку в його боротьбі, еміграція мусить взяти участь у боротьбі народу”.

Всяка дискусія про реакцію, лібералізацію, участь і т. п. буде ялова, доки під усі ті символічні ікси й іпсильони не підставимо конкретні поняття. Реакція, наприклад, означає наворот до покинених форм. До чого змагає тепер цілий український народ, а за ним навіть, до деякої міри, більшість комуністичної партії, як не до привернення покинутих форм життя політичного, суспільного, господарського і культурного? Донедавна улюбленим слоганом еміграційних „лібералів” було речення: „Зміни в Україні є невідхильні”. А виявляється, що не тільки є відхильні, але що за їх відхиленням тужить цілий народ, а комуністична партія у відхиленні змін бачить одиноко можливий вихід із хаосу.

Коли отже еміграцію окреслимо як реакцію, а комунізм, скажім, як поступ, тоді процес, що доконується в Краю, не можемо окреслити інакше, як тільки як реакцію. Не реакційне ікс наблизилося до комуністичного іпсильон, але навпаки. Виявилось, що беручи річ логічно, рапцію мала реакція. Чому тоді еміграція (чи, коли хто волить, реакція) мала б уступати зі своїх позицій і змінити погляди, коли вони виказали свою вищість? Коли в Краю побідили, хоча б у малому навіть ступені, погляди, які голосить еміграція, то чому емігранти мали б хитатися в переконаннях, які виявились слушними?

Переміни, що заходять в Краю (а дай Боже, щоб вони зайшли якнайдаліше) зовсім не до-

казали, що еміграція не мала рації. Вони не тільки не заперечили, але, навпаки, безспірно потвердили слухність і справедливість поглядів еміграції. Чи їх назвемо реакцією чи інакше, це байдуже, факт, що вони були і залишаються далі реакцією. Хіба що приймемо, що еміграція голосила й голосить такі погляди як конечність злуки України з Росією, збільшення советських окупаційних гарнізонів, переслідування Церкви, загострення терору безпеки, обниження життєвої стопи і т. д. Коли приймемо, що такі є погляди еміграції, тоді, справді, може й варто було б подумати про „лібералізацію” і „демократизацію” поглядів. Однак в дійсності непоступливість еміграційної „реакції” і тіснота її поглядів полягають на тому, що замість одного або двох відсотків свободи для України — вона домагається сто відсотків свободи, що замість виборів з одної листи вона домагається привернення повної демократії в Україні, що замість слів про свободу релігії — вона домагається припинення переслідувань Церкви, звільнення арештованих священиків і монахів, що замість злагіднення терору — вона домагається його повної ліквідації і т. д. Чи справді — відповідь нехай дадуть речники еміграційної „лібералізації” — ступінь реакційності тих поглядів є непристойний і чого належало б у практиці виректися, щоб „подати Краєві руку в його боротьбі за визволення”?

Другий неясний символ — це оте „визволення”. Чи ми мали б забути, що комуністичний режим в Україні був нам насильно накинутий чужою державою і що є далі втримуваний тією самою силою? Що коли б не та чужа держава, комуністи були б зметені з поверхні життя в Україні в одній хвилині і раз назавжди, не шляхом перевороту, але власне найдемократичнішою волею нероду? Чи ми мали б вірити, що український народ є вже так скомунізований, що вершком своїх аспірацій вважає призначення до президії ЦК КПСС — Петра Шелеста, або збільшення впливів Миколи Підгорного? Що вже можна заложити руки, бо ми здобули все, що можливе і вже нема за що битися? Чи ми мали б забути, що комунізм, байдуже, сталінський чи тітовський, — це устрій, що спирається на матеріалістичному світогляді, отже суперечному з християнством?

Келія з ліжком с краща від келії з дерев'яною прилою, а келія з біжуchoю водою вигідніша від келії з глечиком, і тільки людина ошаліла в нещастю може це не добавувати. Але тільки людина з хворобливими уявленнями може вважати біжучу теплу воду і ліжко свободою, а матеріалізм з трьома відсотками присадибної землі — наворотом до християнських зasad.

Коли отже національні цілі залишаються ті самі, чому ми мали б резигнувати з засобів, які до них ведуть? Чому еміграція мала б припиняти боротьбу з тієї рації, що стосунки в Україні можуть дещо поправитися? Хто рубає дерево, той зовсім не послаблює ударів, коли наближається до кінця. „Лібералізація” поглядів еміграції означала б прийняття тези, що наше завдання скінчене. А коли не скінчене — то боротьбу треба продовжувати в тому напрямі, в якому досі йшла.

Бо на тому спирається третій словний символ, ота „участі” у боротьбі народу.

Еміграція є на те, щоб боронити права народу до повної свободи й уладження життя християнським способом. „Відлига” є суперечна з поняттям еміграції, так як неволя зі свободою, або слушність з кривдою. Особливо християнам не вільно толерувати зла, ані більшого, ані меншого, в жадному виді. Еміграція є урочистим протестом, а не дрібним застереженням. На застереження немає місця на еміграції, але в Краю. Коли, отже, хтось чесно дійшов до висновку, що стосунки в Україні змінилися до того ступня, що немає причини підносити урочистий протест супроти вільного світу, цей повинен повернути до Краю і там переконатися, яка ще є далека дорога до заспокоєння потреб і аспірацій українського народу. Натомість еміграція не підпадає ступенюванню. Коли є, то завжди вроčиста й непоступлива. Коли існує, то завжди як протест. Бо вона існує не тому, що в Києві бракує помешкань, а у Львові дорогі харчі, але тому, що народ є в неволі і що накинено йому суперечний з його сумлінням устрій.

Як дивно, що людей, які покликаються так охоче на погляди народу, зовсім не цікавить, що цей народ насправді думає і відчуває та до чого змагає. Чи хто з речників „лібералізації” еміграції запитував хоча б одну людину з

Краю, що вона думає про такі „відлигові” манипуляції? Бо коли б запитав, він безсумнівно довідався б (як легко це провірити!), що в Україні панує погляд, що чим більша пільга в системі, тим гостріше повинно бути становище еміграції. Оце найліпша форма допомоги народові в боротьбі за повне визволення України.

І до того погляду схиляється подавляюча більшість, здорова морально частина еміграції, якій наші „еволюціоністи”, що високо несуть корогви з написами: „самостійна”, „соборна”, „сучасна”, щоб за ними повести обдурену масу на шлях співпраці з „нашою державою УССР”, — з таким запалом продемонстрували, впродовж минулого року, кілька зразків „реальної” політики. А до отверезіння багатьох причинилися саме такі покази, як зустріч з Коучубесом, а чи звернення до держав вільного світу, щоб вони встановили дипломатичні стосунки з „нашою державою УССР”.

„ЮКРЕЙНІСН РЕВІО” В „КОНГРЕСОВОМУ РЕКОРДІ”

„Конгресовий Рекорд” ч. 173 з 10 вересня ц. р. передруковує на внесення конгресмена Дервінського, за згодою спікера Палати Репрезентантів, низку статей з лютневого числа за рік 1964 „Юкрайнісн Ревіо”, видаваного СУБ-ом у Лондоні, за редакцію проф. д-ра В. Орелецького, мгра Слави Стецько і мгра Володимира Богданюка.

Своє внесення конгр. Дервінські (ресурсбл.) мотивував так: „Містер Спікер, різні матеріали стосовно пам'ятника Шевченка мають бути надруковані і видані окремою книжкою... Статуя Шевченка є нашою другою статую Свободи, що нав'язує до визволення і незалежності всіх уярмлених націй в комуністичній імперії... Намагання Москви та її колоніяльних маріонеток використати Шевченка в своїх власних цілях цілковито провалилися... Події, які довели до встановлення цього пам'ятника, творять окремий розділ у нашій боротьбі проти загрози російського імперіо-колоніялізму... Я переконаний, що цей рекорд має велике значення для зrozуміння нами сил націоналізму в СССР, які то сили є в природному альянсі з нашими традиціями і нашою майбутністю. До цього історичного рекорду я хочу додати наступні праці: цикл інформаційних статей, які з'явилися в літньому випуску „Юкрайнісн Ревіо”, бритійській публікації, а саме: „Шевченко — апостол свободи” Андре Франсуа Понсе, „Шевченко і українська національна ідея” Євгена Маланюка і „Шевченко в очах своїх сучасників” д-ра К. Сірса”. Після цього йде передрук сорока сторінок матеріалу про Шевченка з „Юкрайнісн Ревіо”.

Я. Стецько

ЗА ХРИСТИЯНСЬКИЙ КІЇВ ПРОТИ БЕЗБОЖНИЦЬКОЇ МОСКВИ

(Продовження з попереднього числа)

Хіба мало всяких „загублених людей” разом з лібералами та з гарвардськими професорами включно уважають Москву, а не Вашингтон своїм центром? Чому Київ, як осередок протиставних, добрих сил людства, добрій дух історії, не може стати, принаймні для українців, якщо не для багатьох інших у світі, тою притягальною силою, що пірве інших і дає ключ до перемоги!? Як для комуністів усього світу орієнтиром є Москва чи Пейпінг, так для антикомуністів, що стверджують націю, віру, людину, орієнтиром повинен бути Київ, без якого взагалі неможлива перемога над Москвою.

Тому робімо черговий висновок, а саме: всі співзвучні з нами сили (як показав Стокгольм, акція там під нашими гаслами, роблена шведами, данцями, естонцями і т. п.) мусять творити ідейний фронт і в наслідку фронт дії — другий фронт АБН, у доповненні до першого фронту на Рідних Землях. Активна співдія з антиросійськими національними силами по різних незалежних країнах світу це і є для нас завдання дня.

Отже у висновку загальних ідейно-політичних стверджень виходить вимога, сперта не тільки на стратегічно-політичних і економічних інтересах, але зокрема вимога захисту вічних вартостей людини і нації, що їх руйнує Москва: творити фронт з прихильними нам силами проти Москви за відновлення Суверенної Соборної Української Держави через розвал імперії і знищення комунізму.

Хто допомагає нам, той рятує себе! Доведімо цю велику правду до свідомості мас!

А втім, кардинальний ідейний поділ всередині нації Заходу зумовлений не лише соціально-економічними причинами, але передусім засвоєнням нової лжевіри, що об'єктивується в, наприклад, клясовій боротьбі в Італії чи Латинській Америці, розбурхуваній Москвою чи Пейпінгом, як центрами комунізму. Як консеквенція ідеологічного поділу всередині нації приходить реальна загроза громадянської війни. Приклади В'єтнаму, Ляосу, Конга є першого. Комунізм охоплює означені частини суспільства, підкresлює, не виключно через те,

що в даній країні є економічна нужда, але ще більше тому, що він став вірою при розхитанні іншої віри, яка перестала об'єктивуватися в чинах соціальної чи національної справедливості.

Націонал-соціалізм переміг у Німеччині комунізм тим, що став новою вірою нації, взявся за практичну розв'язку складних питань соціального буття, відновивши — злій чи добрий — міт німецької нації. Вірі треба протиставити найперше іншу віру і її практичний відблиск у житті — соціальну справедливість і т. п. Інакше стоймо в самій середині громадянських воєн, фронтів через нації, які охоплюють сливу увесь світ. Такої епохи ще не було в історії людства. Чи не змушує призадуматись ця обставина, що комунізм багато сильніший у заможній північній Італії, а зовсім слабий в південній??!

Мобілізація нашого другого фронту у вільному світі йде в не меншій мірі на політичній базі — розвалу імперії, що є істотне і — характеристична риса нашої доби покривається з ідеологічним протиросійським фронтом, бо в основу ідейного фронту входить національний, а не імперіальний принцип організації світу. Це є важливе ствердження, бо об'єкт нашої атаки — російський імперіалізм усіх барв — КПСС, НТС, керенщина і т. п. Позиції всіх москалів тотожні, якщо йдеться про імперію. Вони без різниці барв захищають імперіальну концепцію в ширшому чи вужчому розмірі, алеж претенсії владіння Америкою мали перші не большевики, але царі — Аляска, Сан Франціско, Венесуеля... А община і погорда до приватної власності на землю типове не большевицьке, а російське явище. Глибинний атеїзм нації має коріння далеко глибше, як большевізм. Це не одноразово показав Д. Донцов у „Підставах нашої політики”...

Зудар двох концепцій світових урядів, з одного боку Москви, а з другого мафії означених кіл Заходу, допровадив хвилево до їх коекзистенції, до поділу світу на дві частини — через інколи живі органи націй: Корея, В'єтнам, Німеччина. З нашого погляду саме тому,

що Схід і Захід видвигають концепцію світового уряду, тобто ці і ті за світовий уряд, вага конфлікту між Китаєм і ССР не має першорядного значення і зсувається на другий плян.

Суттєво протиставними силами є не концепції світових урядів, але принципи національний і антинаціональний, імперіялістичний, що прикривається фіговим листком світового уряду.

Сучасне становище світу є наслідком Версалю, Ялти, Потсдаму. У висліді Версалю стверджено статус окупації на Сході Європи численних нововизволених після першої світової війни країн з Україною включно. Після Ялти постали буферні поміж двома колосами з трагікомічно-визначуваними Черчіллем впливами альянтів і Москви в ЧСР, Болгарії, Греції, Мадярщині, Румунії, Польщі — а саме пропорцією, як писав Черчілль на клаптику паперу 80:30, 60:40 чи 70:30, начебто нації були предметом торгу, як бидло. Заява Даллеса Тітові під час мадярського повстання, що Вашингтон не заінтересований в тому, щоб Будапешт мав ворожий Москві уряд, вказує на те, що Ялта діє. Вислід: поворот московських танків...

Згода на „націонал-комунізм”, тітоїзм, гомулкізм, кадаризм — це Ялта, тобто режими апробовані альянтами априорно. Не припадково посолав Черчілль Міколайчука на Берутового віце-прем'єра до Варшави. Було б помилковим думати, що альянти в принципі проти „націонал-комуністичних” режимів. Якраз навпаки. Вони заінтересовані в їх більшому „лібералізуванні”, але не в їх заваленні. Це — база компромісу з Москвою. Концепція сальонових большевиків — концепція Ялти. А на ділі межі суверенітету сателітів, того „націонал-комуністичного” феномену, лежать там, де треба вже кликати російські війська для здавлювання повстання власного народу. Доказ — зрада Кадаром Малетера.

На зовсім подібній площині лежить модерне радянофільство у нас, заініційоване т. зв. ЗП УГВР і певними іншими колами. Державний департмент в обличчі потужного зростання самостійницького руху України може тільки переважово устами Раска повторювати указ Валуєва. В добі облудної лібералізації режиму, як розв’язки ситуації, він мусить теж висувати якесь концепцію для України, бо „не било, не бить не може” навіть найбільші російські ре-

акціонери вже не підтримують. Отже, як це продовжувати, не ляшуючи, міністрові закордонних справ країни, яка чваниться, що вона є пробойовиком свободи у світі?!

Тому Раск через своїх „приватників” висуває мініятюрну ялтинську розв’язку і для України через нових радянофілів, намагаючися звести українство на манівці боротьби за еманципацію УССР, еволюційне відділювання, в оперті на конституцію ССР, словом — аж до відокремлення... Новий карликуватий скрипникізм, як тепер взагалі є мініятюрний НЕП, після якого прийшла колективізація і самогубства Хвильового, Скрипника і навіть Любченка чи ліквідація радянофілів типу Крушельницького... У національному питанні, — беручи різні епохи Сталіна і сучасну епоху, зокрема період українізації — сталінізм був прийнятні в періоді українізації на папері прогресивніший, як сучасний період, який характеризується безоглядним намаганням злити в одно всі нації, уярмлені в ССР. Про „великоросійський шовінізм” тепер навіть мови немає. Тільки націоналізми уярмлених націй таврутяться, а служжіння російському великороджавному, імперіялістичному націоналізмові є мірою якраз відданості комуністичній ідеї.

Висновок: Треба дорешти розкрити затію мафії і дати безоглядний бій новому радянофільству, репрезентованому т. зв. ЗП УГВР (але не тільки ним), бо вже навіть у науці тут і там зустрічаємо ляйсовану нашими еміграційними „націонал-комуністами” тезу про те, що УССР є заміною УНР. Коекзистенція поміж Вашингтоном і Москвою має свій многогранний рефлекс. Вона падає вбивчою тінню на різні народи і не менше на форми людської творчості. Вашингтон кляне Мадрид чи Анкару, Лондон, Париж чи Рим, Каракі чи Аteni, коли вони наслідують дядька Сема. ЗДА — потуга — хвилюються, коли Анкара витягає висновки із факту зради Вашингтоном Анкари відтягненням далекосяжних атомових ракет з Туреччини. Звідси оправдане намагання Парижу творити самостійну оборону Західної Європи, бій за національну зasadу її організації, органічну зasadу, за усамостійнення і розбудову власної сили, не спертої лише на ласку ЗДА. Державний Департмент хотів би, щоб держави-сусіди ССР помахували шаблями, а він був миронос-

цем, миротворцем. Він гандлює з Москвою, з Польщею, ЧСР, Югославією, але лютує, коли інші торгають з Кубою, хоча і сам не від того, щоб з нею торгувати. Вашингтон учепився анорганічної антифранцузької ідеї Європи, об'єдданої на взірець ЗДА, хоча це повний нонсенс, бо в Європі живуть самобутні нації з тисячолітніми культурами, традиціями, історією, завершені духові організми, а не мішанина людей різного походження типу ЗДА...

Від Анкари чи Атен Вашингтон вимагає твердішої, як його власна, постави до Москви, але національно-визвольним революційним рухам рекомендує фактичну капітуляцію, коекзистенцію з тиранами, окупантами, що теж виразно видно з радіових трансляцій (не „Ліберейшен”-радіовисильні, але вже лише „Ліберті”), які навіть комунізму в зasadі не можуть критикувати. Висновок із такої політики Державного Департаменту витягають одні в стилі т.зв. ЗП УГВР і йдуть — з наказу — на нове радянофільство включно із мобілізацією студентської молоді на нову хруніяду (Кочубей), а інші дають і мусять давати прямий, відкритий, безоглядний, усіма засобами проти радянофільства і московофільства взагалі — бій!

До практичних акцій тепер належить — перебороти радянофільство, таврюючи суворо тих, що ломлять ряди самостійництва.

Черговий характеристичний елемент світової дійсності

В політично-мілітарному, стратегічному аспекті — це новий тип війни, достосований до термоядрової доби, — мені здається, — без усвідомленого наперед пляну, але вироєний із процесів розвитку.

Війна, як феномен, зникнути не може, бо вона є не лише руйнівним чинником, але й пробою моральних вартостей та духових сил одиниці, здібної вмиряти за інших. Ідеться не тільки про її елімінування, як лише можливо, але — тому, що це явище категорії стихій, — кується теж її ушиляхетювання. Ми маємо багато теорій війни, але ледве чи є багато серйозних, завершених творів про спосіб ведення війни („Тзе Кондакт оф Вор“)?! Воєнна наука повинна йти теж в тому напрямі, щоб уникати, як кажуть німці, „ді енартете Кунст Кріг цу фюрен“. Як багато інших оригінальних думок, ген. Фул-

лер дав першу спробу нового типу ведення війни, на тлі критики минулого. Моральний аспект справи з християнізацією світу у вирішній мірі змінить в основі наявну практику ведення війни. Як останній аргумент завжди залишиться війна для оборони правди, коли злочинець її топче. Не можна, отже, пасивно уникати того, щоб її риском власного життя боронити, бо інакше затримфує на світі зло, що завжди є агресивне...

Повстанчо-партизанска концепція ведення війни, розроблена практикою УПА, стала тепер панівною. Зі зростом воєнної техніки, зросло значення воюючого, озброєного народу. Це, мабуть, вислід своєрідної соціологічної закономірності, щоб елімінувати виключну домінантність модерних технічних засобів ведення війни, придуманих у кабінетах вчених і реалізованої не-рисковими одиницями, що натискають десь гудзички!

Суть війни — вести її на території ворога. Це також типове для ідеологічної доби, в якій живемо. У добі громадянських воєн, що є рефлексом ідеологічних протиставностей, і, з іншого боку, в добі розвалу імперій, російської зокрема, новий тип війни є актуальний, коли в лоні імперії уярмлені нації хапаються за зброю проти ворожих, окупаційних військ на своїй землі. Національно-визвольні війни стають на часі тепер більше, як колибудь. Зрештою, в тій чи іншій формі вони відбуваються навколо нас.

Загроза громадянських воєн існує у вільних, а не в уярмлених країнах. В деяких — Ляос, В'єтнам, Куба, Конго — значна частина населення під впливом ворожих ідей, а зчаста і диверсійних частин нового окупанта, стала на шлях зради, несвідомої, але в об'єктивному розумінні зради власної нації. У фальшивому пересвідченні, що бореться за краще майбутнє власної нації, ця частина населення на ділі накладає петлю на її шию. В уярмлених країнах ця частина населення є мінімальною. Кадарівців дуже мало. Для перемоги вони потребували російських танків. Все таки ворог знаходить маріонеток, і ними прикриває свою окупацію в ім'я інтернаціональної ідеї-комунізму, хоч на ділі це є російська імперіялістична ідея.

Коли поглянемо на домінуючий тепер стиль ведення війни, то побачимо, що концепція УПА виправдалася не тільки в сенсі поширення ідей

спільної боротьби, іпр., за допомогою рейдів УПА, — але також як модерна воєнна концепція атомової доби. З цього погляду концепція АБН — у трьох її аспектах — єдиний ключ розв'язки світової кризи і гарантія перемоги над большевизмом: а) ставка на національно-визвольні одночасні координовані повстання різних народів, уярмлених в ССР і поза ним — це перший фронт; б) спільній фронт еміграцій уярмлених націй, з метою допомогти воюючим народам і в) мобілізація національних протиросійських сил незалежних націй проти Москви і большевизму — як другий фронт, який доповнює крайовий фронт, що є першим.

Тому є зasadничою помилкою уважати АБН еміграційною формациєю. Хто ставить на власні сили, мусить ставити на АБН, бо інакше його зіпхнуть єдинонеділимські, непередрішенські або УССРівські формули Державного Департаменту.

Треба раз на завжди усвідомити, що Державний Департамент у сучасному його складі розраховує не на деколонізацію ССР, тобто його розвал, а на перебрання влади там „білим“ москалями. І з тою хвилиною, якби так сталося, було б ще менше мови про розвал імперії, бо — на думку Ростових — не лежить в інтересі Заходу послаблення, а тим менше розвал імперії, некомуністичної імперії, яка мала б бути спільно з ЗДА термоядровим жандармом у світі, супроти якого червоний чи нечервоний Китай мусів би здати позиції.

Тому найістотнішою вимогою нашої визвольної, тобто реальної, не інтервенційної політики є розбудова сил уярмлених націй, здійснювання трьох аспектів концепції АБН.

Дальший висновок: для здорових проукраїнських сил Заходу необхідні братство УПА, кадри ЗЧ ОУН, вони мусять проекцію УПА з-перед 22 років, здійснювану нею згодом безперервно актуалізувати, вказувати на її силу, пригадувати при кожній нагоді, як аналогічна концепція громадянської війни, правда, виразно і многогранно підтримуваної чужими центраторами Москвою чи Пейпінгом — у В'єтнамі, Ляосі, Конго, Кубі — виправдується, тож тим більше концепція УПА як стратегія міжнаціональної війни в лоні імперії, нації уярмленої проти нації-займанця, стратегія національного повстання проти національного ворога оправдалася і оправдається ...

Приклади: УПА в боротьбі проти двох займанців, Армія Крайова, армія Тіта чи Міхайловича проти німців, макі противі німців, АФЛ альжирців противі французів і т. п.

Численні советські і сателітні публікації (пригадуємо договір трьох держав противі УПА — 1947) вказують на силу і небезпеку УПА, з метою усвідомити на майбутнє — через історичні ремінісценції — потенційну загрозу новопостаючої, ще в більшому розмірі, як 1943-44 роках (двісті тисяч з розривною ідеєю!), УПА. Це є пересторога противі тієї майбутньої сили, яка розрушувала основи імперії. Ідеї УПА — казав шеф МВД УССР — розвалювали підвальнини ССР, робили советську армію непевною, мобілізували інші народи... У випадку технічної допомоги збоку ЗДА в сорокових роках УПА була спроможна, розрісшися і давши поштовх для розбудови аналогічних армій інших уярмлених націй, — завалити імперію, чого не була всілі зробити Німеччині. Тому, злякавши цієї перспективи, Сталін-Хрущов провадили бактеріологічну і хемічну війну противі УПА ...

Отож, входячи в контакти з комбатантами ЗДА, треба вказувати на ту ролю УПА, її ідеї, а через них її стратегію. Зовнішньо-політично замало нами була досі використана карта УПА. Бійці УПА не повинні себе уважати лише ветеранами, бо повстанчі армії — це єдині армії світу, які не мають „колишніх“ вояків.

Розглянувочи повстання, підготовляючи його, ніколи не можемо не включати концепції і реальної сили АБН на рідних Землях і на чужині, як елемент суттєво доповнюючий, органічно зв'язаний з нашою визвольною акцією. Істотною помилкою Малетера був той факт, що він — як я мав нагоду сказати його кур'єрові до АБН — не спрямував своїх політичних гасел і закликів радіостанціями й іншими способами до бійців советської армії, щоб пірвати їх на боротьбу противі Москви, закликаючи до повстання інші уярмлені народи із зобов'язуючою заявою, що Мадярщина не бореться тільки за вихід з Варшавського пакту, за невтраплітет, за своє виключно локальне, сепаратне визволення, але, що її ідеї не мають кордонів, розпочата нею протиросійська революція йде водночас за розвал імперії взагалі, вона сягає аж по далекий Сибір. За таких передумов був шанс виграти.

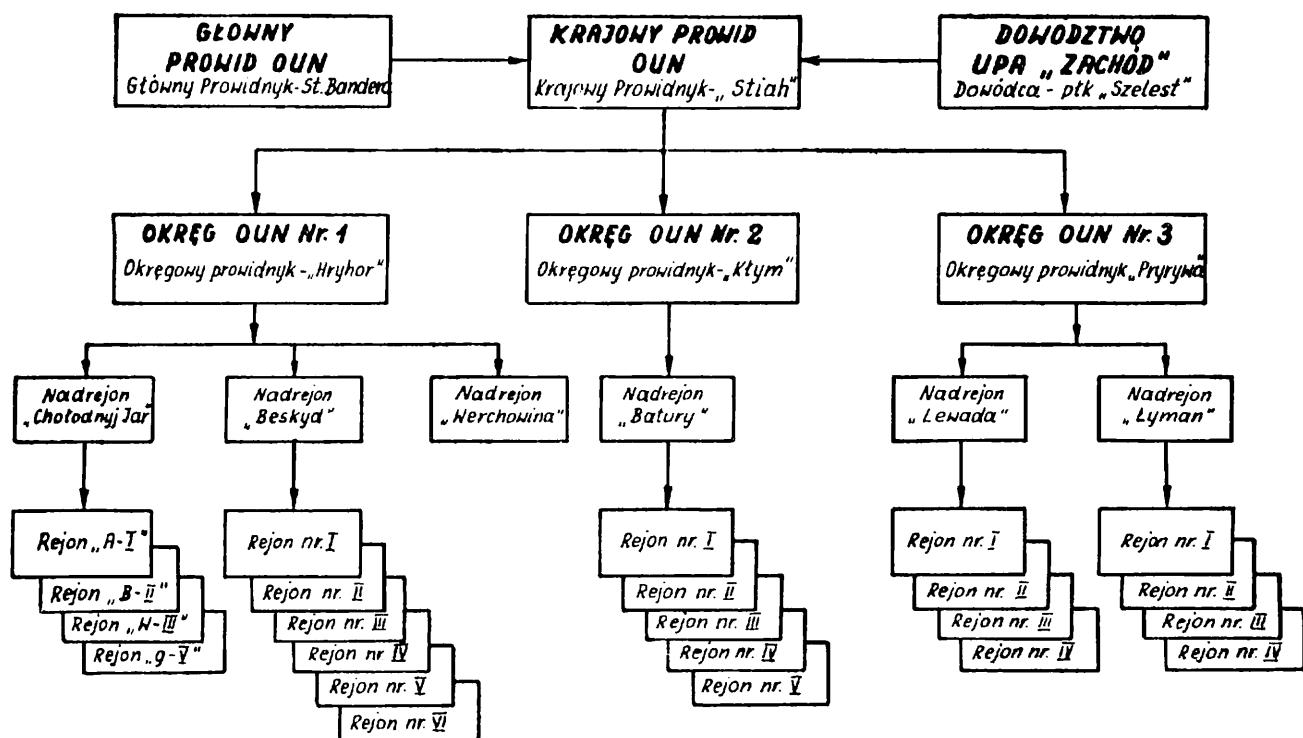
Цього не зробив Малетер, він, мабуть, уже й не бачив свого зв'язкового, що повернувся від АБН. Мадярські повстанці продовжували апелювати передусім до ЗДА. „Фрі Юороп” відмовилася передати заклик ЦК АБН до советської армії, її неросійських бійців, в якому ЦК АБН закликає членів уярмлених націй скерувати свою зброю проти російсько-большевицьких тиранів. Один з урядовців радіостанції „Фрі Юороп” сказав: „Це продовжить боротьбу”. Отже тим панам ішлося про те, щоб чимськореше москалі задавили революцію...

Не пішовши шляхами АБН, потопаючий корабель мадярських борців за волю під гарматним вогнем московських танків залишив геройчний, але політично безрезультатний на той

час оклик: „Ми вмираємо за вас, за Європу, москалі вже заливають нашу останню твердиню, ще хвилина, і темрява покриє нас”... Європа не відізвалася, Америка викликала героїв телеграмою Даллеса до Тіта, що вона, мовляв, не заінтересована у створенні ворожого Москві уряду в Будапешті... Відгомін Ялти! Хрущов, оцей кат народів, тріумфував на крові жінок і дітей мадярських повстанців, Хрущов, якого злочини в Україні і в інших країнах, Захід так швидко призабув...

Ідеї української революції не мають меж, і тому ми маємо шанс виграти, коли наш час прийде. Ідеї, що їх час прийшов, непереможні, а наші ідеї є такими...

(Далі буде)

Schemat 1. Struktura organizacyjna OUN na ziemiach polskich

Цю організаційну схему подаємо за польським підсноветським військовим журналом. Таких організаційних схем куренів, сотень і навіть роїв Української Повстанської Армії разом з характеристикою дій ОУН — УПА — УГВР маємо в цьому журналі більше. За малими неточностями вороги української волі здобулися на об'єктивну оцінку широкої революційної боротьби ОУН — УПА — УГВР. І як же малими пігмеями теліплються малі „загублені” люди, звеличинки „реалітетів”, що в своїх „деклараціях” що боротьбу ставлять під знаком запиту, а то й заперечують і так подають руку тим, що винесували „Ліс в правдивому (?) світлі”. Мимоволі пригадується Шевченкове „дрібніоть люді на землі”... А всетаки правда вийде на верх.

В те віримо.

Максим Орлик

ФІЛОСОФІЧНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Філософія життя як філософія чину, зусилля та творчості

Духово світоглядова і нац.-політична революція націоналізму проявляється не тільки в рішучому запереченні існуючої духовної, культурної, суспільної, політичної, й економічної дійсності й у встановленні нових вартостей, нових понять, ідей та підстав цілого життя духовно-культурного, нац.-сусп. політичного, економічного, але також у повороті до глибин українського духа, до волевої субстанції життя. Український націоналізм дає героїчно-волюнтаристичну ідеалістично-активістичну концепцію життя, що означає творчу синтезу минулого, сучасного і майбутнього у динамічному розвиткові, що дає творчу синтезу нерозривності, тягlosti життєво-історичного ставання і розвитку та наростання нових сил у постійній творчості, в постійному чині. Воля-ідея-чин, дух і життя поєднуються в одну течію постійної творчості і чинності немов рух води чи електромагнетних хвиль. Філософія націоналізму — це філософія активного, повного життя, філософія чину боротьби і творчості. Націоналізм не сягає до відірваних від життя абстракцій, але виходить з безпосередньої життєвої дійсності. Засадою націоналізму є: хто хоче піznати життя мусить його пережити, мусить діяти, творити, мусить бути його співтворцем, як мистець розуміє найкраще мистецтво, бо сам є його творцем. Націоналізм протиставляється чистому раціоналізму, що каже: „ко-гіто ерго сум” (думаю, отже я існую, думка є підставою існування) та скостенілому інтелектуалізму, що хочуть схопити підстави й суть життя в теоретичних поняттях і дефініціях крізь призму холодного розуму і виображені, неначе б бліді тіні фільму, витвори уяви в мистецьких творах покривалися з кипучим барвистим життям, а засушені зільники розуму з багатою природою. Життя більше подібне до музики. Націоналізм більше протиставляється з одної сторони спекулятивному раціоналізму, що уважає немов би думка, чиста ідея і буття — існування покривалося, немов зовнішний світ це лише образ і зміст свідомості, а з другої сторони протиставляється радикальному емпіризму, емпіріокритицизму, що за дій-

сність уважає це, що ми пізнаємо на підставі безпосередніх вражень. Чейже одержуємо враження такої сили й якості під впливом зовнішнього світу, як на нього реагує наша воля, почування та свідомість. І саме чинна зустріч волі з окружуючим світом є підставою сили й якості наших вражень, виображені, свідомості й сили почувань. Чинність волі є вихідним заложенням пізнання окружуючого світу, зачинаючи від стихійних, самородних рухів і чинності немовляти. Враження, змислові спостереження, свідомість і почування служать до того, щоб рух і чинність волі не діяли сліпо. Чим більше чинне є наше життя, тим багатіше наші переживання, багатша наша свідомість, бо вилонюються нові справи у внутрішньому і зовнішньому світі, які треба розв'язати і опреділити.

Коли б не було зміни, руху й чинності волі, тоді б наші враження, почування та свідомість засклепилися немов муха в бурштині, або китайці у своїй пасивності за китайським муром. Наша свідомість засипляє, коли ділають на нас одні і ті самі враження, коли нема руху, зміни і чинності волі. Не відповідають дійсності спекулятивний абстрактний раціоналізм, що суть життя бачить у поняттях і чистих ідеях, ані радикальний емпіризм, що бачить тільки враження, ані натуралистичний біологізм, — але ідеалістичний активізм, що бачить суть життя в чинності волі в супроводі свідомості, в синтезі волі, ідеї-свідомості і чину, в постійній творчості. Енергетичні будови фізичного світу й енергетично-вітальні силі живої природи відповідає активістична волева творча сторона життя, дух творчості, немов драгання електромагнетних хвиль, що проявляється у різних формах, у світлі, силі, гравітації, теплі, русі, як воля й думка проявляється в словах писаних і друкованих і в чинах.

Український націоналізм приймає синтезу психологічно-суспільного волюнтаризму й чинного ідеалізму в ідеалістичному активізмі, в повноті творчого життя, духового й історично-го розвитку та ставання. Не сама думка, чиста ідея, як у Платона чи Гегеля, ані не сама воля,

як у Шопенгауера чи Ніцшого, не сама біологія творить буття й історію, але чин волі та ідеї, вартість, дух творчості, змисл життя. Український націоналізм розуміє життя, як постійне зусилля, чин, працю й боротьбу, як історичне завдання і змагання до далішого творчого розвитку й за нові вартості. Український націоналізм дає історично-творчу концепцію життя і людини. Бо людина своїми чинами, змаганнями, боротьбою та працею врізується в процес історичних дій та змін. Український націоналізм є за повним, активним, небезпечним, твердим і геройчним життям, а протиставляється вигідному, спокійному, плиткому і пасивному життю травоїда-споживача чи бездільного обсерватора.

Якщо ти хочеш направду жити і формувати життя власним зусиллям волі, так ставай до життєвого змагу, боротьби та праці, щоб не лишитися позаду других і не бути м'ячем, киданим хвилями життя! Треба сприймати життя так могучо і владно, як лев і орел, коли кидаться на свою добич. Тому треба впровадити у нас культ чину, культ активного, повного життя, культ праці, культ труду, геройчного змагу й культ сили. Треба плекати сильну, невисипущу волю могутності, владарності і творчості, треба плекати енергію чину.

Саме український націоналізм зродився з історичних переживань і з чину визвольних змагань. Щоб життя піznати, треба бути самому життєтворчим, треба бути спітвоторцем життя, треба його брати зо середини активно. Волонтаристично - геройчна концепція життя українського націоналізму не покривається з волонтаризмом Шопенгауера, ані з натуралистичним волонтаризмом Ніцшого, хоча користується іншими дослідами. Націоналізм буде свою власну філософічну систему. Волю розуміє як психологічну, духову вітальну активність зусилля і силу пожадання, концентрації рішення і діяння. Націоналізм цілковито виключає матеріалізм, зокрема його консеквенцію — історичний матеріалізм, що вважає життя і суспільно-історичний розвиток за гру матеріально-економічних процесів на підставі залишних фізичних законів детермінізму. Фізично-економічні процеси, фізичні обставини, зміни форм продукції на стільки мають вплив на людське життя, наскільки ставиться до них чинно людина, людська психіка, воля і свідо-

мість, що їх перетворює на образ свого духа і чинної ідеї. Не об'єкт, матеріальні відносини опреділюють і творять свідомість, але навпаки чинність людської волі змінює обличчя світу та творить суспільно-історичне життя.

Коли б усе залежало від матерії й коли б не діяла воля, дух, тоді не було б історії і розвитку, тоді не було б дій та творчості. І також людина не є тим, що вона єсть (Фоєрбах), в яких матеріальних відносинах вона живе, але яка в неї сила волі й духа, яка сила характеру й енергії чину. Найкращим доказом проти історичного матеріалізму є саме большевізм, що в супереч усяким матеріально-економічним відносинам залізною волею здобув владу і нагинає життя до штучної доктрини. Чиж не залежить розвиток господарського життя, розвиток і зміна форм продукції, господарська експансія, шукання сирівців і нових ринків збути, здобування і осушування земель, переміна їх на управну ріллю, закладання сіл і міст, врешті всі технічні здобутки — від сили й енергії життя, і від вічно чинної волі, творчого духа народів і людей?!

У ПОКЛОНІ ПРОВІДНИКОВІ

За ініціативою 15-го Відділу ООЧСУ в Амстердамі місцева українська громада достойно вшанувала пам'ять Провідника ОУН Степана Бандери.

В неділю 18 жовтня ц. р. о год. 3.30 о. Лев Ліщинський відслужжив панаходу за спокій душі Провідника та за всіх борців героїв, що впали в боротьбі за волю України. До почесної стійки в часі Панаходи стали пластуни-ветерани ОбВУА та членство Українського Визвольного Фронту. Того ж самого дня о год. 4.30 в церковній залі відбулись святочні сходини, які відкрив член Управи Відділу ООЧСУ п. Дмитро Олійник. На його заклик всі присутні встали з місць і віддали поклон славної пам'яті Провідникові однохвилинною мовчанкою. Відтак п. Д. Олійник подав характеристику великого сина українського народу, провідника Організації Українських Націоналістів Степана Бандери, що непохитно стояв на ідейно-визвольних позиціях в боротьбі за незалежність Української Держави.

Голова Відділу ООЧСУ інж. М. Свідерський виголосив добре опрацьований реферат про життя і діяльність Провідника української визвольної боротьби. З'ясувавши його політичну діяльність у країнах вільного світу та його ідейний вплив на Рідних Землях, як символа волі й національної державної незалежності, інж. Свідерський закликав непохитно тримати ідейний прапор національно-визвольної боротьби.

Член Управи п. Володимир Вересюк прочитав резолюції, що їх приявні схвалили оплесками. Відспіванням національного гімну закінчено ці жалобні сходини в честь Великого Сина України.

П. Добрівлянський

СВІЙ СВОГО ЗАНЮХАВ

„Прогресисти” із „Українських

Видана з нагоди 20-ліття створення УГВР „Декларація ЗП УГВР” із своєю чіткою, хоч сором’язливо приховуваною за фразами патріотизму, ноткою нового радянофільства викликала рішучий засуд збоку всіх дійсних українських самостійників. І — як і треба було сподіватись, захоплення та похвали старих радянофілів, званих на американському континенті „прогресистами”. Свій занюхав свого.

Орган старих радянофілів, чи там „прогресистів” у ЗДА, „Українські Вісті” з датою 1-го жовтня 1964 р. присвятив „Декларації ЗП УГВР” окрему статтю, за малим не цілу газету. А це тому, що — як стверджують на вступі редактори „Українських Вістей”, — „закордонне представництво УГВР... займає... в політичному вахилі еміграційних партій і партійок... прогресивне становище”.

Звичайно, старі „прогресисти” не вважають ще авторів та симпатиків декларації за рівноправних, стовідсоткових „прогресистів”, бо в Декларації ЗП УГВР та в інших писаннях „двійкарів” ще надто багато патріотичних фраз із словника українських самостійників. Але вони розуміють, що всі такі фрази вживають ці „політики” тільки як „пропагандивну частину” і як „данину для читача невибагливого і завороженого емігрантською дурійкою”, тобто як хитрий засіб для того, щоб ним приспати сторожкість українського читача й зробити сприйнятливішою для нього отрую, що в консеквенції мусить привести до радянофільства. Бо, як свідчить автор статті „Українських Вістей”, саме ширення „прогресизму”, тобто нового радянофільства, є суттю всієї діяльності „двійкарів”, які вживають і надуживають для того фірми ЗП УГВР.

В чому полягає „прогресизм” середовища ЗП УГВР, відомого більше під назвою „двійкарі”? „УВісті” підхоплюють це дуже влучно:

Поперше — пропагування „реалітетів” у підсоветській Україні в сенсі „досягнень жовтневої революції і совєтського уряду, досягнень настільки очевидних, що не доглядіти їх розуміній людині, яка хоче бути об’єктивною, було б неможливо”. Інакше кажучи, прийнят-

Вістей” вітають „реалітетників”

тя „двійкарями” за правду большевицької побреженьки, що завдяки советській владі в Україні „живе стало краще, живе стало всеслід”.

Подруге — „двійкарі” „не відсуджують від українства керівні елементи сучасної України”, тобто — визнають українськими патріотами московських комісарів у поневоленій Україні і тих українських яничарів, які запродалися московським окупантам і допомагають Москві поневолювати Україну, гнобити український народ та винищувати українських самостійників.

Потретс — „двійкарі” побиваються „за обмін культурними (ніби культура не підготовляє грунт для політики — Ред.) делегаціями і кадрами з України і за встановлення дипломатичних зв’язків з УССР”.

Почетверте — „двійкарі” поборюють всяку ненависть українців до москалів, як поневолювачів України, і проповідують любов українців до „старшого русского брата”.

Поп’яте — вони пристрасно засуджують третю світову війну, як найстрашніше нещастя для українського народу, проповідують мирне співжиття з Москвою і збереження сьогоднішнього стану України.

I врешті — „двійкарі” не гірше за московських емведистів плюгавлять при кожній нагоді „бандерівців”, причіплюючи їм „доктрини тоталітаризму і диктатури”.

Все це, — стверджує редактор „УВістей”, — є характеристикою роботи „середовища ЗП УГВР” і — в кожній із вичислених точок точнісінько так, як це вже здавна роблять старі „прогресисти” з-під стягу ньюоркських „Українських Вістей”.

Виходить, що коли репрезентант „реалітетників” чи там їхній вождь, Р. Ільницький, писав недавно в одній із своїх статей, що між „нами”, тобто „двійкарями”, і ними, старими українськими „прогресистами” в ЗДА й Канаді, різниця дуже маленька, то це його твердження спиралося таки на міцних основах, на правді...

Ясна річ, що, занюхавши в „двійкарів” своїх, старі „прогресисти” з-під стягу „УВістей” не

I. Савіс

ІСТОРИЧНА РОЛЯ І ЗНАЧЕННЯ УСС

(З приводу 50-річчя вимаршу в бій за Україну Легіону Українських Січових Стрільців)

З піснею на устах про „Червону Калину”, з твердою постановою „визволяти братів-українців з московських кайдан” — 50 років тому видали в бій проти московських полчищ у карпатських просміках Українські Січові Стрільці. Це було перше наше військо після 140 років неволі, відколи сумної слави цариця Катерина II, що „доконала вдову-Україну” — наказала зруйнувати преславну Запорозьку Січ.

На початку 20-го століття молоде українське покоління, виховане на революційних творах Шевченка, згуртоване в численних молодечих організаціях — Січ, Сокіл, Пласт, Студентські Громади та спортивні товариства — мріяло про створення українського війська, бо вже заносилося на війну між Росією та Австро-Угорщиною. Треба було проломити опір старшого громадянства, „чорно-жовтих” патріотів, які навіть не наважувалися думати про таку революційну річ, як українське військо! Треба було уживати аж такого „аргументу”, як творення польських „стшелъцуф”, що їх дуже енергійно закладав скрізь Юзеф Пілсудський, щоб переконати наших тодішніх „краснодухів” і „миролюбців”, що в Європі запахло порохом, що війна кожної хвилини може вибухнути. Від часу заложення Товариства Українських Січових Стрілців

поскупились нагородити нових радянофілів всіми підлесливими епітетами й похвалами. Вже на початку обговорюваної нами статті редактор „УВістей” представляє „двійкарів” як політичний табор, який „греба йому це призначати, сконсолідувався в останніх роках у досягненні помітне угруповання і відіграє не абияку роль в політичному житті еміграції. Поскільки можна судити з публікацій цього угруповання, то воно, завдяки вищому рівневі основного ядра своїх прихильників (чуєте, як підлесливо? Переїйті тільки із самостійницьких позицій на радянофільські, і ви відразу перетворитеся із „туполобого хвашиста” в „українського патріота на вищому рівні! — П. Д.) та й їх молодшому вікові займає окреме становище у вахлярі еміграційних партій і партійок”. Подібні похвали дбайливо розміщені в усій статті.

Хоч не бракує там і гласкань під шерсть на адресу „двійкарів” — за їхні хитання. Бо вони все ще роблять враження панянки, що, як думають досвідчені прогресисти, хоч уже вступила на слизьку дорогу, ще мучиться зі своїм душевним станом: „І хотіла б, і боюся”. У висліді тих дорікань і поучень старих „прогресистів” новим, як виходить, ідейним післідовникам, редакція „УВістей” ставить „угрупованню ЗП УГВР” повчальне питання-заклик, висловлене в заголовку обговорюваної статті: „Чи не час перейти від слів до діла?” Тобто:

чи не час, щоб „двійкарі” відверто перейшли до табору старих „прогресистів” і разом з ними почали атакувати всіх українських „хвашистів”, тобто всіх незламних самостійників? Чи не час залишити вживання невластивої виці „Закордонне представництво УГВР” і заступити його властивішим „закордонне представництво УРСР”?

Не знаємо, як поставиться ЗП УГВР до поучень і порад „Українських Вістей”. Але прирасні виступи лідера „двійки” Р. Ільницького проти УККА із обвинувачуванням екзекутиви УККА, нібито вона стоїть „під диктатом бандерівських тоталістів”, тхнє аж надто методами й словництвом старих „прогресистів” з-під стягу ньюоркських „Українських Вістей” та їхніх хлібодавців по цей і по той бік синього океану. Виглядає, що „молоді прогресисти” починають брати до уваги поради своїх „ідейно-політичних колег” — старих „прогресистів”.

Патріотичне українство на чужині і в Україні не буде радіти з приводу такого політичного „розуму і розвитку”. Гадаємо, що замало самого похитування головою, нехай, мовляв, ачей опам'ятається, хоч і не молоді вже прихильники орієнтації на „реалітети” в Україні. Річ у тому, що така орієнтація є плодом зневіри у власних силах нації до боротьби за повну державну незалежність, за свої права. Зневірі і маразмові треба доконче протиставити віру і жертовнену працю.

вих Стрільців не минуло й півтора року, як війна стала дійсністю.

Товариство Українські Січові Стрільці в короткому часі заклали 90 своїх відділів у цілій Західній Україні, передусім Студентський Відділ „Січові Стрільці” у Львові. Почалися регулярні військові вправи: муштра й стріляння під наглядом австрійських старшин і підстаршин.

Січово-Сокільський Здиг у Львові 28 червня 1914 р. з виступом УСС в одностроях і з крісами, що перейшли військовим маршем головними вулицями Львова, а потім виступили з показом атаки на площі Сокола-Батька перед 100-тисячною масою глядачів — був переломовим, історичним моментом, що пережилив всенародну опінію на користь УСС. Тому, коли за місяць вибухла перша світова війна і Українська Загальна Рада видала 2 серпня маніфест із закликом вступати до Легіону УСС, — то край відгукнувся негайно й дуже позитивно. З цілого краю почали голоситися добровольці, почали надсилати пожертви на потреби УСС.

Однаке скорий наступ московських військ на Західну Україну примусив наших добровольців виїхати зі Львова до Стрия, потім на Закарпаття. Внаслідок польських інтриг австрійська військова влада дозволила зареєструвати тільки 2.500 добровольців, студентів і гімназистів, але тому, що багато добровольців було з повітів, уже зайнятих московським військом, годі було їх відіслати додому, і тому вони залишилися в УСС.

Вишкіл УСС почався на Закарпатті, але тривав він усього 2-3 тижні, бо вже 27 вересня відбувся перший бій у Карпатах під Веречками. УСС вже в цьому першому бою виявили свою відвагу та патріотизм, чим вирізнилися корисно між іншими частинами австрійської армії.

Стрілецька слава зростала з кожним боєм, а вершком її був переможний бій на горі Маківці, де УСС розбили кілька разів маси наступаючих московських полчищ і врятували цілий фронт, бо, в разі проломання стрілецьких становищ, москалі зайшли б на зади австрійських військ.

Після героїчного бою на Маківці почався великий наступ на схід. УСС з боями дійшли аж до Серету, але маси московської кінноти вдалили з півночі і примусили їх відступити на

Стрипу. Під Семиківцями УСС витримали барabanний вогонь московської артилерії, безупинні наступи московської змасованої піхоти, і по триденнох боях утримали свої становища, хоч з поважними втратами.

У 1916 р. звели УСС важкі бої на горі Лисоні, де мали великі втрати, багато їх попало в полон, так що з полку залишилося тільки 150 стрільців.

Під час офензиви Керенського в 1917 р. УСС мали знову важкі втрати в боях під Куропатниками й Конюховим, однаке в серпні 1917 р. дійшли аж до Збруча.

Після підписання Берестейського миру 9 лютого 1918 р. УСС виrushili над Дніпро, де стояли на землях Запорозької Січі майже пів року. Про побут УСС на Херсонщині написала тепло Софія Тобілевич у книжці „Рідні гості”, підкреслюючи велику освідомлену роль УСС у виробленні соборницького світогляду серед населення степової України. Незабутня зустріч УСС з Запорозькою дивізією, спільна дефіляда — закріпили братерство зброї між УСС і запорожцями, синами Західної та Східної України.

Восени 1918 р. УСС переїхали на Буковину, звідки 1 листопада виrushili на Львів. Не зважаючи на героїчні зусилля УСС і всієї львівської залоги, наші війська були змушені уступити зі Львова, щоб не бути оточеними переважаючими польськими силами. Під час облоги Львова УСС звели переможний бій під Вовчурами, однаке Начальна Команда УГА не використала його як слід.

На початку 1919 р. створено I-шу Бригаду УСС під командою от. Осипа Букшованого. Вона брала участь у Чортківському наступі і дійшла аж до Рогатина, однаке внаслідок браку амуніції мусіла відступити разом з цілою УГА за Збруч.

Без ніякого відпочинку Брагада УСС взяла участь у наступі на Золотоверхий Київ на правому крилі і дійшла до Умані. Під натиском денікінської армії мусіла відступити на захід і, ділячи недолю УГА, перейти пекло у „четирикутнику смерті”. На весні 1920 р., коли Армія УНР разом з польською почала наступ на Київ, УГА хотіла злучитися з Армією УНР, але поляки розброяли її та заслали до тaborів у Тухлі. В половині травня 1920 р. УСС пере-

стали існувати як окрема військова формація. Частина попала в польський, частина в більшевицький полон, і лише мале число пробилося до Армії УНР або залишилося наволі. Так закінчилася славна епопея УСС, що тривала майже шість років.

Спершу було 2 курені УСС, потім, у 1915 р. полк, від 1919 р. — бригада, вкінці у 1920 р. знов полк. УСС мали три основні частини: кадру, вишкіл і фронтові частини. Через вишкіл перейшло біля 20.000 стрільців, з чого тепер залишилося не більше як 100 у вільному світі. Ця остання сотня УСС заслуговує на загальну пошану та підтримку серед нашого громадянства.

Так виглядає в короткому з'ясуванні історія УСС, цього „політичного війська” наших днів, що відновило недокінчений бій під Полтавою і піднесло меч Мазепи проти ненаситної Москви, щоб „визволити братів українців з московських кайданів”.

Скрізь, де стояли УСС постоєм, переходили, боролися — вони залишили свій великий вплив на населення. Вже самою своєю появою, як українське військо, в українських одностроях, з українськими відзнаками, з українською піснею, зі своєю оркестрою, своїми концертами, виставами, вкінці — своїми могилами, розкиненими від Карпат аж до Дніпра — вони зробили велику й прекрасну українську пропаганду.

УСС — це була духовна кузня „Молодої України”, де кристалізувалася ідеологія нового українського покоління, оперта на „мазепинстві”, самостійництві й соборництві. УСС — це були духові діти Шевченка і Франка. Безкомпромісова боротьба з усіма ворогами України аж до остаточної перемоги — це був заповіт УСС.

УСС були засновниками формaciї Київських Січових Стрільців, цієї „залізної гвардії” молодої Української Держави, дали їм старшин і підстаршин, а головно — державницьку, собор-

ницьку й самостійницьку ідеологію. У київських Січових Стрільцях служили сини з усіх земель України, але тон надавали усуси. Багато УСС приділено до різних частин УГА, деякі попали до Армії УНР.

Після закінчення визвольних змагань кол. усуси включилися в УВО, пізніше в ОУН, в Карпатську Січ, в Дивізію „Галичина”, у героїчну УПА. Золота нитка мазепинської та шевченківської ідеології в'яже УСС з усіма іншими частинами українських армій, бо вони були їхніми предтечами, інструкторами, надхненниками й провідниками.

УСС дали великий вклад в українську культуру, як поети, письменники, автори пісень і музики до них, малярі, журналісти, драматичні артисти, співаки. Стрілецькі пісні були найбільш популярними й улюбленими на всіх українських землях, і вони мали і мають великий вплив на молоді покоління.

УСС нав'язали до традиції нашої княжої й козацької державності, відновили наші збройні сили, дали нашому народові самостійницьку й соборницьку поставу, випробувану на полях боїв, загартовану у важких переходах війни.

Хоч могили УСС вкрили українські землі від Карпат аж по Дніпро, і тепер більшевики їх позатирали, щоб і сліду по них не залишилося, — пам'ять про їхні геройські подвиги, про їхні культурні імпрези, про пропаганду української визвольної справи словами, піснями, про поміч нашему населенню, про героїчну боротьбу та пролиту кров за Україну ніколи „не вмре, не поляже”, ніколи не загине в українському народі ані на рідних землях, ані на чужині.

ЧИТАЙТЕ,

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ

„ВІСНИК”!

ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ:

ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.

В. Леник

„ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛЯН СХОДУ” І УКРАЇНА

(Продовження з попереднього числа)

Д-р Вецель критикує також проект використовування східноєвропейських територій виключно для сільського господарства і зосередження індустрії лише на території Німеччини. Він твердить, що це було б самогубством для німців. Головно москалі та українці, які мають дуже високий природній приріст, ставши чисто селянськими народами, стали б загрозою для ослабленого біологічно німецького народу. Тому він пропонує не концентрувати індустрії лише в Німеччині, а розбудовувати її також на східноєвропейських територіях, рівночасно впливаючи посередньо на зменшення населення.

Д-р Вецель розглядає далі справу окремих національностей, які мали б бути за „Генеральним пляном” виселені з їхніх земель. Його зауваги щодо „розв’язки польського питання” назагал для пляну позитивні. Він лише радить не всіх поляків переселювати на Сибір, а уможливити певній частині емігрувати до Південної Америки.

Зауважи щодо українських виселенців передкладаємо повністю: „б) До питання українців.

За пляном Райхсзіхергайтсамту також західні українці повинні бути переселені на Сибір. При тому називається цифру 65%. Цей відсоток далеко нижчий, як у поляків. Немас, вправді, сумніву, що у населення Східної Галичини, а також можливо і західніх областей України (д-р Вецель розуміє під західними областями України західні райони Правобережжя), наявна поважна кількість нордійської крові. Заходні українці виразно відрізняються від східних своїм багатим відсотком нордійської крові. Та, не зважаючи на це, ми мусимо виходити із засади, що більша частина західних українців, себто української людності на захід від Дніпра, не мають нордійсько-фелійської крові. У східних українців відсоток нордійсько-фелійської крові дуже малий. Мені здається, що вони належать до расово мішаної частини людності Советського Союзу. Але не будемо зупинятися тут над тим, наскільки і, чи взагалі, спричинилася тут індустріалізація, пов’язане з нею переміщення людності і

впровадження расово більше чи менше вартісного елементу.

У всякому разі, передбачена кількість здібних до знічення західніх українців — 35%, визначена лише на основі припущення, виглядає занадто високою. Треба зачекати, які висліди дасть расове дослідження західноукраїнської людности.

Мені здається, що нездатних до знічення західніх українців з політичних мотивів на Сибір не можна переселювати. Якщо ж ці українці мають бути переселені, то тільки на території, передбачені для поселення українського народу, себто до областей Райхскомісаріату України, які не входять в рахунок, як місця поселення для німців. Цим буде створена дальша противага Росії, людність якої сильно заступлена в Райхскомісаріаті Україна. Виселення расово небажаних західніх українців на Сибір відчужить нам українців зовсім, а, крім того, беручи до уваги, що між західніми українцями є верстви інтелігенції західноєвропейського типу, вони стануть вогнищем неспокоїв, небезпекою для німецького панування.

Також переселення західніх українців у північні або східні області Райхскомісаріату Україна спричинить нам багато труднощів, беручи під увагу їхнє супроти нас наставлення. Якщо б, однаке, вдалося українцям довести, що перед ними розкриваються широкі можливості національного й господарського розвитку в східних, чи пак північних околицях Райхскомісаріату, тоді всі труднощі було б легше перевороти з огляду на расові і людностево-політичні причини, буде в першій мірі переведена українськими силами. Це дасть для західно-українських переселенців достатню можливість екзистенції. Поза тим родючий чернозем північних і східніх територій Райхскомісаріату дає достатню можливість поселення, без конечності масового виселення москалів, які там мешкають. Сумніваємося в доцільноті виселювати звідтіль московську людність, бо тоді ми втратили б можливість тих людей українізувати і тим самим послабити росіянство, що є головною нашою ціллю”.

Далі д-р Вецель розглядає білоруську проблему. „Генеральний плян” передбачав 75% білорусів виселити, а 25% знімчили. Такий поділ д-р Вецель критикує. Він уважає, що в білоруському народі, національно малосвідомому й для німців найменше небезпечному, є велика кількість людей нордійської раси, яких треба вивезти до Німеччини на роботу і там зрівняти в правах з німцями, щоб в такий спосіб їх знімчили. Решту виселити не на Сибір, а на Урал, Кавказ або Україну, бо на Сибіру воно можуть зрусифікуватися і тим самим скріпити московський народ.

Нарешті зупиняється д-р Вецель і на москалях. Ствердживши, що „Генеральний плян” проблеми майже не заторкує, він підносить власні пропозиції, як москалів біологічно послабити: поділити Московію на генеральні губернаторства, плекати в них регіональні відмінності, відділити від чисто московських територій зрусифіковані області, провадити політику зменшення біологічної сили московського народу. При цьому він заторкує також проблеми обниження природного приросту і серед українців. Підкресливши, що москалі та українці мають природний приріст вищий, як німці, д-р Вецель пише: „Метою німецької демографічної політики на російському просторі є, щоб цифри природного приросту у москалів були нижчі, як у німців. Так само це мало б відноситись до українців (50 на 1000). Покищо ми зацікавлені, щоб кількість українців, у противагу до москалів, зростала. Це не сміс, однаке, допrowadити до того, щоб українці пізніше зайняли місце москалів.

Якими ж засобами мала б бути ця мета осягнена? Д-р Вецель радить:

1. Не застосовувати на східніх територіях заходів, яких уживається на території Райху, для підвищення числа народин;
2. Провадити негативну політику супроти природного приросту;
3. З допомогою преси, кіно, радіо, листівок, брошур і т. д. пропагувати серед даної людності думку, що багатодітність є шкідливою, виховування дітей багато коштує, а жінки підуппають при цьому на здоров’ї;
4. Провадити пропаганду за поширення засобів охорони проти вагітності, розбудувавши для їх продукції

окрему індустрію;

5. Дозволити аборти, і для того створити спеціальні заклади;
6. Пропагувати добровільну стерилізацію;
7. Не поборювати смертності серед немовлят;
8. Не вчити матерів, як плекати немовлята;
9. Не підтримувати дитячих домів;
10. Не утруднювати розводів;
11. Не займатися нешлюбними дітьми;
12. Не надавати жадних привілеїв багатодітним родинам і не підтримувати їх.

Сучасні німецькі коментатори уважають „Генеральний плян Сходу” за продукт „хворої голови”, і подекуди просто насміхаються з його авторів. Але фактично сміяться нема чого, бо цей плян був не тільки паперовим пляном: його здійснювано протягом принаймні двох років, а це коштувало мільйони жертв. Зрештою згадуваний вже коментатор „Пляну” д-р Гайбер пише, що Гітлер ще вліті 1941 року схвалив проєкт виселення і знічення мільйонів східноєвропейців, а коли йому звернули увагу, що покищо немас їх куди переселювати, він закричав: „Це мене не цікавить. Потрібні для життєвого простору території мають бути негайно звільнені!” Далі, пише д-р Гайбер, Гіммлер 12-го січня 1943 року видав розпорядження включити до територій, призначених для німецького поселення, також Крим, Таврію і доділшню частину Придніпров’я.

Цікавою є ще справа переселення в Україну голляндців, норвежців і навіть англійців. Такий плян існував, і про нього свого часу багато говорилося. Проте, він був опрацьований, чи радше зродився, не у Головній Кватирі СС, а в Східному міністерстві Розенберга. Цей плян був дуже актуальній у квітні 1941 року. Пізніше його облишили, мабуть, після переварення есесами ініціативи в країнах Сходу Європи та призначенням райхскомісаром України Еріка Коха.

Деякі правди треба завжди повторювати: не на післяплатниках, а на передплатниках держиться всяке видання.

**

Кожний може при малому зусиллі перемогти власне збайдужіння і приєднати передплатника.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕС-ФОНД ВІСНИКА!

Богдан Коринт

1914 — 1939 і Що далі?

Минуло 50 років від початку першої світової війни і 25 років від початку другої. Українська преса у вільному світі присвятила цим подіям небагато місця. А все ж, хоч для нас ці обидві світові події мають уже історичне значення, доцільно було б звернути увагу на подібності обох воєн, на аналогічні чи зрізничковані політичні ситуації 1914 і 1939 років та порівняти їх з нашими часами.

Як довідуємося із споминів тогочасних політиків і державних мужів, ніхто не міг з певністю твердити, що війна неминуча, або мир тривалий. Світові війни викликали в обидвох випадках льокальні події політичного або мілітарного характеру. 1914 року „офіційною” причиною війни було вбивство у Сараєві, у 1939 році, теж офіційною, наскок Німеччини на Польщу. Але поза тими подіями відбувалися інші, глибшого характеру, приховані від пересічного громадянина господарські й дипломатичні пересправи, джерелом яких були імперіальні цілі Англії і Німеччини; менші європейські держави розраховували на користі, що випливали для них із союзу з одною чи другою потокою.

Бути війні чи не бути, залежить від багатьох чинників, які впливають на те, що навіть найбільш експансивна держава у якомусь часі не бачить користі для себе у воєнній пробі сил. Так, наприклад, сьогодні дві комуністичні потуги, СССР і червоний Китай, різняться у цьому питанні. Москва — за мир, бо у війні вона може втратити здобуті терени, а мир дає можливості стравити те, що загарбала. Китай таєкої калькуляції не має і може прийняти на себе ризико війни.

1914 року багато говорилося про можливість війни Австро-Угорщини проти Росії, але ніхто не вірив у поважний воєнний конфлікт, хіба тільки у кількатижневу „прогулянку” цісарських дивізій на Балкані. 1939 року противінімецькі сили вели політику заспокоєння вимог Гітлера, у пресі й пропаганді признавали навіть слушність його „справедливим” вимогам і з усіх сил старалися зберегти мир. Не з гуманних чи інших подібних мотивів, а з мотивів чисто практичної господарської експансії,

гри економічних сил без допомоги мілітарної сили.

Англія, яка в той час мала вирішне слово у світовій політиці, була готова віддати Німеччині схід Європи, так само без гуманних скрупулів, як під кінець війни віддала його Москві. Старання зберегти мир за всяку ціну привело до підписання пакту в Мюнхені, після чого Чемберлен вернувся до Лондону, де урочисто повідомив про свій успіх, помахуючи документом союзу з Гітлером.

Але конфлікти наростили. Європа вірила, що Гітлер може проковтнути Чехію або ще й Польщу, але про світову війну не могло бути й мови. Проте, історична доля вирішила інакше. Переважила твереза калькуляція тогочасних імперіальних потуг.

1914 року існував упорядкований світ суспільних гієрархій, недоторкальних авторитетів і більш-менш усталізованих економічних ситуацій. Не можна було й подумати, щоб захиталися трони цісарів і королів, захитався суспільний порядок, який перетривав катасрофи довгих віків. Чотири роки пізніше з того порядку не залишилося нічого.

Почався період відновлення рівноваги сил. Нові держави, що мали стати заборолом проти затій нових агресорів створили Лігу Націй. Сумніви у тревалості такого стану були, але була також віра, що спільними заходами вдасться удержані створене, нехтуючи справедливими вимогами поневолених народів.

І все ж таки прийшов 1939 рік. У другій світовій війні згинув міжвоєнний світ і з'явився новий. Сталися зміни такі ж докорінні, як після першої світової війни. Коли старша генерація нашої еміграції, може, тих змін не бачить у всій їхній повноті або їх не сприймає, то це має свою причину. Сучасники першої світової війни так само не завважували того, що сталося, а дехто ще довго мріяв про цісаря чи царя. Генерація, яка переживає історичні події, рідко коли здає собі з них повну справу свідомо чи підсвідомо. Здебільша вона сприймає менш чи більш болючо буденні справи, як, наприклад, нестабільність валют, дорожнечу, утистики нового окупанта тощо. Глибші зміни — це

тема для майбутніх істориків і суспільних діячів. Мало є людей, які сприймають глибину подій, ще менше тих, які йдуть з ними або є творцями нового.

Обидві війни не розв'язали комплексів питань, що від них залежить майбутнє. Конфлікти і напруження існують і будуть існувати, доки не наступить повна стабілізація. Це не тільки економічні проблеми, але також духові ферменти, у яких панівне місце займають національні питання багатьох народів, що ще й досі не осягнули можливості жити власним національним життям.

Виразним прикладом може бути Україна. Втілося у нас переконання, що у визвольних змаганнях, як консеквенції подій першої світової війни, ми програли. Це так і не так. Ми не досягли найвищої мети, продовжували за неї боротися, створили українські військові формaciї в другій світовій війні, і боротьба йде далі. Але сьогодні ми не можемо сказати, що, наприклад, УПА зазнала поразки. В обидвох мілітарних історичних фактах вбачаємо етапи нашого визволення. Це стає зрозумілим, коли пригадаємо собі, що і в другу світову війну ми вступили у значній частині як русини, руснаки, малороси, хахли, а то й прислужники займанців. Що й говорити про Україну на полі світової дипломатії, в часах визвольних змагань, коли сьогодні ми все ще є елементом, який протидіє статус quo, ворохобиться проти усталеного порядку і може стати причиною воєнної катастрофи!

Але визвольні змагання, події другої світової війни і пізніші події витворили таку ситуацію, що українське питання з неіснуючого стало питанням, від якого залежить „бути чи не бути” московській імперії. Впродовж пів століття, — а це історично жіба момент, — ми з неіснуючого стали вирішним чинником, при цьому не маючи навіть власної держави!

Нині ми в аналогічній ситуації, як були в періоді поміж двома війнами. І тепер світова політика старається вдергати хиткий мир усіми можливими засобами. Як Гітлерові, так і Хрущову, така політика була дуже на руку. Що більше, СССР звернувся куди слід, щоб цілій світ визнав існуючі кордони непорушними! Знову ніхто не вірить у можливість війни, а нові чемберлени вимахують символічними дого-

ворами, у які самі не вірять. Знову постали бльоки союзників, що власне мають бути найкращим гарантам тривалого миру. Але коли ті бльоки почали нагло розпадатися, з'явилися у пресі докази, що, мовляв, саме їх розвал є запорукою миру.

Хрущов, який грав в одну руку з Заходом і на якому Захід будував свою політику, представ бути політичним чинником, і з тим з'явилася над утомленим людством марево латаного московсько-китайського союзу, а з тим і війни. Аж у розбіжностях Москва-Пейпінг виявилася вся брутальність політики сили комуністів і, власне, національної політики обох цих грабіжників. Політичні конфлікти назривають в Азії, Африці, в Європі, і кожний з них має не льокальне, а міжнародне значення, отже може стати причиною вибуху великої війни. Щоб вдергати мир у таких умовах, треба надзвичайних зусиль. Кожного моменту може це велетенське зусилля піти на марне, коли світ побудовано на несправедливості, облуді, поневоленні й насильстві, і тим самим покладено основи для нових і нових конфліктів.

Тим самим з'являються нові аргументи для заспокоєння думаючої частини людства. Китай, який був небезпекою нібито грізною від московської імперії, має тепер атомову зброю. Аргумент жовтої небезпеки був потрібний для залигання до Москви. Він був фальшивий. Китай з атомовою бомбою є, правда, 750-мільйоновою, але мілітарно імпотентною імперією. Це теж фальш. Такі основи політики не можуть причинитися до стабілізації миру, а є тільки латаниною ад гок.

Деякі політики стверджують, що майбутність лежить в руках обох світових потуг, Москви і Вашингтону. Все інше не має значення. Але є й інші, які вбачають у тій концентрації сил тільки послаблення свободи рухів обох імперій. Приклади: коли політики і преса ЗДА уникають хоч би й натяками образити великого приятеля, а по часті та саме діялося у хрущовській Москві, малі держави дозволяли собі на виступи, про які обидві потуги не могли й мріяти. Малі держави можуть вести війни і підсилювати революції на чужих теренах, боронити свої національні інтереси, стати спричинниками великих воєн, з яких любителі миру таки не зможуть вимотатися.

Б. Романенгук

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКА МОВА

У своїй автобіографічній поемі „Мандрівка в молодість” Максим Рильський, що помер 24 липня 1964 р., пише:

Буває — помилок в людини й не злічити,
А шаною, проте, народ її вінча,
Бо дещо й доброго зробила та людина...
Нащадків пам'ять це затяжити повинна.

В цьому уривку Рильський має на думці не якусь там людину взагалі, а таки себе самого, і наче виправдується перед нащадками за свої незлічені помилки та звертає особливу увагу, що в „тієї людини” і добре є діла, за які народ її шанує, і це нащадки повинні врахувати, коли покличуть його на суд історії. Свідомий своїх помилок — чого не свідомі ті, що творять культ його особи на еміграції — він, однаке, не хотів би перейти до історії, у пам'ять поколінь, таким, яким був у дійсності — людиною, що прогрішилася сути проти свого народу службою ворогові — тому й відкликується до почуття справедливості нащадків, вказуючи їм і на свої добре діла, які вони повинні пам'ятати.

Ми не знаємо, як поставляється до нього нащадки і як осудять його добре і погані діла, але зіставити його „незлічені помилки”, як він сам каже, і „дещо доброго” можемо й ми, сучасники, бо його життя проходило на наших очах і ми знаюмо умовини, в яких йому довелося жити.

Жаден нарід, який шанує свою національну гідність, не прославляє і не величав великими тих діячів — культурних, політичних чи інших — що служили чи служать ворогові свого народу й окупантам. Це можуть робити тільки безвідповідальні люди, що й самі не відчувають національної гідності, тому й уважають великим поета, який своїми творами та всію свою діяльністю служив ворогові і прославляв його, нарівні з тим, що справді був великим і заслуженим і радше згинув або карався на засланні, а не покорився ворогові, або з тим, що для рятування життя міг служити ворогові, але не служив.

Коли зіставити добре і погані діла Рильського, то виходить, що добрих у нього не так то й багато. До добрих зараховується перш за все небагата кількісно, та добірна якісно” поетична творчість за перших двадцять років, від 1910 р., коли почалася його літературна діяльність, до 1930 р., коли він „став на шлях про-

Сьогодні ніхто не може сказати, що третьої світової війни не буде або що вона неминуче вибухне в короткому часі. Одне і друге має свої можливості, а причин є багато більше, як було в роках 1914 і 1939. Тому слушним є питання: а що далі?

В такій ситуації українська еміграція повинна готовитися на всякі можливості.

летарської літератури”. Ця творчість належить до національного фонду української літератури і забезпечує їй певне місце в її історії. Пригадаємо тільки, що сюди належать такі збірки, як „На білих островах” (1910), „Під осінніми зорями” (1918), „Синя далечіні” (1922), „Крізь бурю і сніг” (1925), „Тринадцята весна” (1926), „Де сходяться дороги” (1929) та „Гомін і відгомін” (1929).

Упродовж наступних тридцяти кількох років Рильський видав якихсь сорок збірочок віршів, кілька поэм та чотири чи п’ять книжок статей на літературні, мистецькі й етнографічно-фольклорні теми. З цього дробку небагато можна вибрати для національно-культурної скарбниці, декілька віршів, поем, в яких постоминає советську тематику й тенденцію, переклади з чужих літератур та може з десяток статей на літературні й мистецькі теми.

Всього цього разом не вистачає для того, щоб Рильського вважати „великим”. Він зробив не більше від свого колишнього друга Миколи Зерова, і якби когось з них двох уважати великим, то не Рильського, а Зерова, який теж хотів жити, але не став пролетарським поетом. Проте, нікому не приходить на думку називати Зерова „великим”, хоч він і немалій, бо ця назва залишається для справді великих і заслужених для українського народу й мистецтва людей, яких у нас в ділянці літератури небагато.

В дійсності Рильський не був великим ні як поет, ні як громадянин. Як поет він був колись у нашій поезії визначним, або, як кажуть, передовим, але характером був опортуніст, себе любив більше ніж нарід, і тому пішов служити ворогові й окупантам. Цього не можна приховувати і робити з Рильського героя. І який би він не був нам симпатичний як поет, перекладач чи літературознавець, він все таки був одним із тих, що „помагали москалеві господарювати” і більшу частину свого життя й діяльності провів на службі московському комуно-більшевизму.

Сучасники, які вважають творчу спадщину Рильського „величезним вкладом в українську літературу” та б’ють перед ним поклони, забули, що він, колись визначний молодий і багатонадійний поет, в той час, коли мільйони українських селян — з яких походила і його маті в простій лінії, — гинули з голоду, влаштованого Москвою, прославляв Леніна, Сталіна, Москву та всіх тих, хто ту масову голодову смерть українського народу переводив. Хвильовий, наприклад, або Скрипник, не могли вже того витримати і покінчили самогубством, а Максим Тадейович, Павло Григорович та інші передові поети й письменники України писали похвальні вірші народовживникам. Цього навіть при найбільшій пошані до його поетичного таланту, яким він колись був близнув, не можна забувати і вводити в пантеон великих людей України. Франція — он яка давня держава, а засудила заслуженого генерала Петена за те, що, рятуючи рештки державної незалеж-

ності, пішов на хвилинну співпрацю з Гітлером, хоч Франції не зрадив і не допомагав ворогові її поневолювати.

Рильський не був політиком, він був поетом, але поетом, що пішов служити політичним цілям московської комуністичної партії (українську Москву зліквидувала заздалегоди), ціллю якої було зліквидувати український народ. Один поет сказав, що коли в нації нема провідників, то провідниками стають поети, а тут поет не тільки не став провідником нації, а навпаки, пішов на службу ворогові, рятуючи своє життя. І от таких „героїв” дехто намагається ідеалізувати і показувати в найкращому світлі, мовляв, Рильський був „людиною чесною, чистою, невгнutoю”, але не кажуть, за яким кодексом моралі Рильський був людиною чесною, бо за національним кодексом служба ворогові в якій би то не було формі і з яких би то не було причин ніколи не була ні честю, ні почестю. А „невгнутим” Максим Тадейович був хіба у вірному служінні Москві і компартії, бо прослужив ім більшу частину свого життя, ніде не виявляючи найменшого спротиву. Зовсім навпаки, він стелився нижче трави, навіть книжки свої друкував під „многонадійними” заголовками, „Під зорями Кремля” і т. п.

Інші сучасники думають, що Рильський в останні часи „випростував хребет”, і це заохочує їх поставити Рильського в ряди великих людей України, а йому і в думці не було випростовувати хребет, бо він ніколи не „дерзав” зробити щось проти волі Кремлю. Адже він перший і єдиний з-поміж групи, званої неоклясиками, зломив дружність і солідарність і перешов на ворожу сторону, інші погинули, окрім Бурггардта-Клена, якому вдалося вирватися на еміграцію. В його природі не було бунту, була лише покора, і він за ціну майбутніх почестей і вигідне життя віддав те, за що інші люди гинуть — волю, свободу думки, свободу слова, свободу творчості.

Рильський не тільки не випростовував хребет, але й не прагнув цього, і не відчував, мабуть, ніякої потреби це робити, бо його життя склалося для нього зовсім таки непогано. Він зазнав у своєму житті стільки всіляких почестей, що йому й не снилося: два ордени Леніна, ордени червоного прапора і червоної зірки, дві сталінські премії, ленінську премію, багато медаль, нагород, похвал, почесні функції, високі позиції, провідне становище в літературі, найвищий літературно-мистецький авторитет і т. п. І чого б йому ще бра��увало! В такій ситуації Рильський почувався зовсім добре, і випростовувати хребет він був уже застарий. Що його часом лаяли за „рецидиви”, від того йому гірше не стало, бо лаяли здебільша ортодоксальні партійні хахли, яким було заздрісно, що не вони, „вірні пси революції”, мають такі почесті. Рильський і так нічого собі не робив з тієї критики, бо він зновував свою міцну позицію, оскільки він нічого не зробив такого, що було б неприємне його хлібодавцям. В тій же поемі „Мандрівка в молодість” Рильський пише:

Таж гострих осудів чимало і мені
Дісталось за оті „забутих предків тіні”.
Що ж! Так я малював, як у дитячі дні

Усе те бачилось. Інакше б, може, нині Я розумів людей — а, часом, може, й ні. Не всі ж бо критики безгрешні та невинні.

Отже писав Рильський ті речі не тому, що хотів пропиствати минуле сучасному, яке в той час могло чи й було небезпечним, а тому, що так він на ті речі дивився, і коли критики закидали йому щось інше, то вони просто помилялись. Рильський ніколи ніде не виявляв будь-якої ворожості ні проти уряду, ні проти партії і ніколи не робив нічого нелегального або нелояльного, бо не лежало в його вдачі „проти рожна перти”, як казав і робив Іван Франко, а перед ним ще Шевченко. Він був сумирної й покірної вдачі і сумлінно виконував всі партійні навантаження, дозволяючи собі тільки час від часу на поезію. І хоч Франка і Шевченка він шанував і любив, трохи по партійній лінії, а трохи, може, по власній, все таки ані „рвати кайдани”, ані „лупати ту скалу” не збирався.

Коли декому в нас здається, що Рильський „випростовував хребет”, то це, мабуть, тому, що він часом виступав в обороні української мови, хоч це робив не він один, а наші люди думають, що це була відвага і подвиг виступати прилюдно — в пресі в обороні чистоти і правильності української мови. Може воно й було б геройством, якби не було виконуванням партійної політики в дану хвилину, але, на жаль, воно не було нічим іншим, як партійною лінією. Це звучить парадоксально, але це факт.

Справа в тому, що після ХХ з'їзду, на якому Хрущов проголосив Сталіна „ворогом народу”, комуністична партія вернулася на позиції Леніна, який знову став єдиним комуністичним авторитетом і яким Хрущов підмурював свій власний авторитет. Скеровуючи партію на ленінські позиції, треба було респектувати і думки Леніна про мову, які він не раз висловлював, зокрема в проекті резолюції ЦК РКП(б) про совєтську владу на Україні. В тій резолюції Ленін писав:

„Зважаючи на те, що українська культура (мова, школа і т. д.) протягом століть придушувалася російським царизмом, експлуататорськими клясами, ЦК РКП ставить в обов'язок усім членам партії всіма засобами сприяти усуненню всіх перешкод до вільного розвитку української мови та культури. Члени РКП на території України повинні на ділі проводити право трудящих мас вчитися і говорити в усіх радянських установах рідною мовою, всіляко противідно русифікаторським спробам відтіснити українську мову на другий план, але перетворюючи її в знаряддя комуністичної освіти мас” (підкresl. мое — Б. Р.).

Суть Ленінової резолюції, розуміється, не в його любові до українського народу або української мови, а в тому, що українська мова, в його розумінні, є знаряддям комуністичної освіти і виховання народних мас. Якби не це, то Ленін викинув би українську мову на смітник. Але він не викинув, тільки сказав у тій же резолюції, що „треба вжити заходів, щоб у всіх радянських установах була достатня кількість службов-

ців, які володіють українською мовою, і щоб усі службовці вміли говорити українською мовою".

Ці „положення” Леніна дали свого часу, в 1920-их роках, в результаті, відому „українізацію” за Скрипника, яку Сталін по смерті Леніна жорстоко припинив. За Хрущова ці положення вже не могли викликати таких самих наслідків, бо й положення України тепер, культурне і політичне, багато слабше, як було в 1920-их роках, і тому ті „положення” викликали тільки слабенку „мовну дискусію” деяких літературних діячів і вчителів на тему чистоти і правильності української мови, тобто про культуру української мови, як це офіційно говориться. Цю дискусію узаконив XXII з'їзд КПСС, який склав так звану нову програму партії, запропоновану з'їзові Хрущовом. Та нова програма, як відомо, обіцяє грушки на вербі за яких 20 років, але в ній є і точка про мову, в якій сказано:

„Партія і далі забезпечуватиме вільний розвиток мов народів ССРР (так наче б вона й дотепер забезпечувала! — Б. Р.), не допускаючи ніяких обмежень, привілеїв і примусу у вживанні тієї або іншої мови. Кожний громадянин СРСР користується і буде користуватися цілковитою свободою навчання своїх дітей будь-якою мовою. У нас немає ніяких гальм для розвитку національних мов. Але їх розвиток повинен вести не до посилення національних перегородок, а до зближення націй”.

Ця точка в „новій програмі” є, розуміється, звичайним окозамиливанням, але в даному разі вона є частиною програми партії, тільки зредагована так, щоб не повторилася українізація. Тут виразно сказано, що партія „не допустить” не тільки „обмежень і привілеїв” — що є явною брехнею, бо російська мова все одно має великі привілеї, а українська великі обмеження — але не допустить і „примусу” — виразний натяк на примусове вивчення української мови всіма службовцями, серед яких було маса москалів, у 1920-их роках. Крім того підкреслюється тут і головну мету партії — злиття всіх націй і мов в одну, советську, тільки ж це злиття відсунено на пізніше, бо й Ленін передбачав, що мови ще довго будуть держатися в комуністичному суспільстві, навіть коли комунізм запанує в усьому світі.

Оці ленінські та хрущовські „положення” про мови народів ССРР і постанови партійних з'їздів та ще деякі висловлювання Леніна про чистоту і правильність російської мови стали вихідною точкою для мовної дискусії, яку в нас помилково називають „боротьбою українських письменників за українську мову”. Може ця партійна лінія і збігалась у декого з прагненням прочистити українську мову від всякого чужомовного бур'яну, може в декого вона була трохи ідентична з прихованими почуттями любові до рідної мови — все можливе, але в дійсності дискусія розгорнулася в інтересах партії, а не українського народу, тільки в цьому випадку партійні інтереси якось зійшлися з національними, і деякі письменники, в яких ще національне почуття не завмерло, висловлювалися на тему чистоти і правильності української мови з певним наїв'ям запалом.

Та без партійної настанови ніхто з цих письменників не відважився б писати на ці теми з власної сподуки і на власну відповідальність. Вони й так висловлювалися про чужомовні елементи в українській мові дуже обережно, щоб не вразити „старшого брата” — коли українська мова їй засмічена чим, то перш за все москалізмами — та сказати просто „геть з москалізмами” ніхто б не відважився, бо українські письменники лякаються її своєї власної тіні, а про спротив, бодай у культурних справах, нічого й говорити. Тому поет Микола Бажан, виконуючи настанову партії в справах культури мови, висловлювався на IV з'їзді письменників України 1959 р. дуже обережно й дипломатично:

„Треба розуміти, що не виявом, а, навпаки, припиненням братерства мов, російської й української, є знецінення мовної своєрідності — практика безграмотного „суржика”... Ми повинні більше уваги приділяти питанням мови в художньому творі, питанням мовної стилістики, мовної палітри...” (Літ. Газета, 1959, березень).

Мабуть, ніхто не стане підозрювати Бажана в українському патріотизмі чи то в „буржуазному націоналізмі”, щоб подумати, що Бажан здібний був би отак говорити без чи проти настанови партії. Для цього він завелікий реаліст і... опортуніст, щоб ризикувати становищем, яке займає в советській літературі і советському громадянству.

Не менше обережно, з відкліками на Леніна, висловлюється інший партієць, О. Мельничук (Київ) у своїй статті „Ленін і українська мова”:

„Виходячи з ленінських настанов у питанні про нації і національні мови в період будівництва комунізму, нова програма партії визначася шляхи діального озвітрку і злагачення національних культур і мов на новому етапі розвитку соціалістичних націй. Одне з сформульованих у програмі завдань партії в галузі національного питання полягає в тому, щоб забезпечувати й надалі вільний розвиток мов народів ССРР”.

Це інший, А. Коваль, у брошури „Про культуру української мови” (1961), покликуючись на XXI з'їзд КПРС, пише таке:

„... виступаючи пропагандистами комуністично-го будівництва в нашій країні, популяризаторами політичних і наукових знань, лектори, агіатори, журналісти повинні дбати також про високу культуру своєї мови. Вони повинні пам'ятати, що головною вимогою Леніна до агіатора, пропагандиста, вченого, письменника оратора, лектора була правдивість, ясність, чіткість, простота висловлення думки. Мова завжди мала й має велике значення в житті суспільства. Тому членам суспільства ніколи не байдуже, в якому стані перебуває їх мова, як вона розвивається”.

Директор Інституту Світової Літератури, В. Щербина, пише в „Літературній Газеті” (1960, ч. 30) в „обороні” української мови:

„Перший вираз життя всякого народу, це його мова. Думки Леніна про мову не тільки озброюють

нас теоретичними знаннями про природу мови, але й дають наукове обґрунтування необхідності її, спадкоємності, історичного розвитку і вдосконалювання. Любов Леніна до рідної мови сприймається радянськими письменниками як один з його мудрих заповітів. Піклування вождя трудящих про дальше збагачення й розвитку рідної мови є для нас яскравим взірцем... Суворо поставився Ленін до різних викривлень мови, виступаючи проти псування російської мови".

Б. Кулик і О. Масюкевич у передмові до другого видання посібника для вчителів середніх шкіл, „Збірник вправ з стилістики”, пишуть:

„Боротьба за високу культуру мови стала особливо актуальною в нашій країні в період розгорнутих будівництва комунізму. Мови народів Радянського Союзу, в тому числі й українська, виступають як форми вираження національної культури”.

І. Чередниченко в своєму підручнику „Нарис загальній стилістики сучасної української мови” (1961) пише:

„У програмі КПРС, прийнятій історичним ХХІІ з'їздом, в розділі про народну освіту говориться: „Перехід до комунізму передбачає виховання і підготовку комуністично свідомих і високоосвічених людей, здатних як до фізичної, так і до розумової праці, до активної діяльності в різних галузях громадського і державного життя, в галузі науки й культури... Успішному навчанню й вихованню дітей... всіляко сприяє добре засвоєння літературної мови, свідоме розуміння явищ мови і її граматичної будови. Знання граматики має особливо важливе значення для піднесення загальної культури усної і писемної мови та мислення дитини”.

М. Жовтобрюх і Б. Кулик у своєму „Курсі сучасної літературної української мови”, част. 1 (1961), пишуть, що „сучасна українська літературна мова відіграє велику роль в комуністичній освіті трудящих мас”. Тут вони уважають за потрібне покликатися на „революційного демократа” Чернишевського, який, передбачав близьку майбутнє української мови, і тому комуністична партія і радянський уряд, втілюючи в життя ідеї ленінізму, забезпечили трудящим усіх народів Радянського Союзу право на освіту свою рідною мовою”.

Можна було б навести більше висловлювань советських культурних діячів, здебільша партійних, у справі культури української мови, але, здається, їх досить, щоб побачити, що боротьба за „культуру мови” ведеться не інакше як з точки зору партійної політики, і не є заслугою ні Рильського, ні Бажана, ні іншого письменника, бо ця „боротьба” ведеться властиво і в інших „ресурсах”, тому її немає ніяких підстав трактувати окремі виступи українських письменників чи вчителів в обороні чистоти української мови як вияв „спротиву” чи „тихої боротьби” культурних діячів проти русифікації української мови.

Сьогодні властиво й немає русифікації української мови, за винятком, може правопису, є русифікація

українського народу, що багато більше небезпечно, як русифікація мови. Виданий у 1960 р. „Український правопис” спирається на настановах збереження народних засад правопису і на орієнтації у всьому важливому, що становить специфіку мови (фонетика, морфологія), на мову найкращих письменників. І тільки в таких справах як розділові знаки, правопис великих і малих літер, написання разом і окремо цей правопис іде за правописами „братьїв народів Радянського Союзу”.

Якби на тому кінчилася вся русифікація України, не було б ще трагедії, але сьогодні русифікація в Україні ведеться іншими засобами як засмічування мови москалізмами, бо такого роду русифікація вже давно виявилася неуспішною. Та її засмічує українську мову москалізмами, до речі, самі таки українські письменники, журналісти і науковці, оті „презрені малороси”, що на кожному кроці стараються догодити Москві і перевиконують плян не на сто, а на двісті відсотків.

Русифікація України йде тепер головно в школи-ництві, а не в літературній мові. На Україні щораз більше постає російських шкіл, в яких української мови взагалі немає, але є українські діти. Це діється в тих частинах України, де москалі творять поважний відсоток населення і де вони вимагають російської школи для своїх дітей, а до цієї школи мусить ходити й більшість українських дітей, бо при „голосуванні” завжди знаходитьсь потрібна кількість малоросів, які голосують за російську школу і мову, а „меншість”, яка й хотіла б української школи, мусить посиляти дітей до російської, де української мови немає. І от проти цієї русифікаційної політики українські культурні діячі не протестують і не починають боротьби за права української мови й української школи для українських дітей. Не протестують, бо вони вірні слуги й помічники партії, що сумлінно виконують тільки те, що накаже Москва. Піднести ж голос в обороні своїх прав вони не мають відваги, а може й бажання.

Питання, чому партія потребує „культури мови”, просте і ясне: для успішної пропаганди комунізму і поборювання „буржуазного націоналізму” серед народних мас, які так легко не піддаються русифікації, як інтелігенція.

Справа в тому, що за часів сталінського „культури особи” мистецька сторінка советської літератури впала нижче зера, і література цілковито не цікавила советського читача, а через те її ідеологічна боротьба не мала ніякого успіху, бо всі зусилля йшли намарно. Це, очевидно, розминалось з цілями і завданнями партії, яка за допомогою літератури хоче збудувати комунізм, отже треба було вжити заходів для підвищення мистецького рівня літератури. За це підвищення почалася „боротьба”, а що підвищення мистецького рівня літератури без підвищення культури мови неможливе, то треба було почати від мови і вимагати чистоти й правильності мов народів СССР, в тому числі й української, бо нео все ще говорить понад тридцять мільйонів населення України. Народні маси треба виховувати в дусі комунізму і в послусі Москви, а

це можливе лише рідною мовою кожного народу, тобто рідною мовою написаними комуністичними творами — літературними, публіцистичними чи популярно-науковими. Засмічування мови іншомовними словами, в даному випадку московськими, виявилося некорисним, як каже одна з поданих вище цитат, і тому партії треба було звернутись до „положень” Леніна, якій вимагав „ясності і зрозумілості мови для широких мас, точності й чіткості формулювання думок, поєднаності розуміння значень використовуваних елементів мови, додержування єдиної термінології при викладі тотожних понять” і т. п.

Варто при цій нагоді зауважити, що Ленін особливо гостро виступав проти чужомовних слів у московській мові, тож його підхід застосували тепер і до національних мов, прочищаючи їх від чужомовних елементів, бо вони, за словами Леніна, утруднюють вплив на масу. „Загальні настанови Леніна, — стверджує у згадуваній статті О. Мельничук, — спрямовані на піднесення культури мови, і його конкретна літературно-мовна практика справили значний вплив також і на піднесення культури української мови”.

Не можна поминути й тісі можливості, що засмічування мови чужомовними елементами може привести до „відриву від народу”, а це заперечувало б тезу про ідентичність інтересів партії з інтересами народу. Комуністична партія, як відомо, ідентифікує себе тепер не з робітничим та селянським пролетаріатом, а з усім народом, бо тепер пролетаріатом став увесь народ, і тому партія уважає себе народом, бо вона, мовляв, „репрезентує” інтереси всього народу. Після ХХ з’їзду КПСС рідну мову треба обороняти проти тих, хто „відриває її від народного кореня”, бо це, як казав Хрущов, „не може не позначитися негативно на поетичному творі”.

Щождо єдиної мови всього комуністичного суспільства та злиття націй, чого хотіли Ленін і Сталін і хотів Хрущов, то „нова програма” КПСС, яку з такою помпою проголосував Хрущов на ХХII з’їзді, гадає, що з цим треба ще трохи почекати, і не передбачає швидкого злиття, бо соціалістичні нації до прийняття одної мови ще не готові. „Старання національних відмінностей, особливо ж мовних відмінностей, значно триваліший процес, ніж стирання клясових граней”, казав Хрущов у своїй „новій програмі”. Та й сам Ленін передбачав, що ці відмінності будуть держатися ще дуже довго навіть після здійснення диктатури пролетаріату в усесвітньому маштабі” (Ленін, Твори, т. 31, ст. 68).

Це не значить, що комуністична партія втратила надію на злиття націй і мов, зовсім ні, русифікація народів ССР іде постійно далі, і щораз більше українських батьків посилають своїх дітей до московських школ на Україні, зокрема в містах, однаке це дуже повільний процес, багато повільніший, ніж Москві здавалося і бажалося. Тому можна думати, що до злиття націй і мов в ССР чи деінде ніколи не прийде, бо процес злиття мусів би тривати довше, ніж російська тюрма народів зможе існувати. Вона скоріше розвалиться, ніж останній мільйон українців в Україні за-

буде чи занедбає свою мову, бо мова — це чинник, на якому й тримається нація, особливо поневолена нація, як біологічна суспільна одиниця.

Щождо Рильського, то ми ніяк не хочемо зневінювати того, що він вніс до скарбниці української літератури, навіть тих статей, які він писав з доручення партії про культуру української мови. Можливо, що партійні вимоги зійшлися в нього з задушевними бажаннями відносно рідної мови, і він писав ті статті з більшим переконанням чи любов’ю, але це справи не міняє і не має нічого спільного з „виростуванням хребта”, бо він сам з своєї власної волі й охоти, без дозволу партії, ніколи б не відважився писати такі статті, які дуже легко підтягнути під „буржуазний націоналізм”. Якщо він і бажав колинебудь послужити своєму народові, то для цього мав ту можливість, що працював для партії, яка себе ідентифікувала з народом, отже, служивши партії, він мав свідомість, що служить народові, а служивши народові, служить партії. Свою лояльність до партії Рильський виявляв завжди і вони, навіть там, де не мусів того робити.

В багатьох своїх творах, зокрема в статтях, Рильський писав чимало дечого такого, що не було окончним, бо ніхто того від нього не вимагав, але він боявся втратити ласку партії і доказував як міг, що він вірний партійний слуга. Може він для партії і справді великий чи один з великих, але для нації він такою величиною не може бути. Коли ми не приймаємо комунізму, Леніна і Сталіна, то не можемо приймати й тих, що були нагороджені орденами Леніна і Сталіна. Адже ці ордени Рильський одержував не за літературно-мистецьку працю, а за вірну службу комунізму й Москві, то за що ми його маємо вважати великим, коли того, що він зробив для своєї нації й культури, навряд чи й стало б для нагородження його премією Шевченка, якби вона була національною нагородою. Тому, з яким би сантиментом і симпатією не ставились ми до нього, як до жертви большевицького режиму, як це сугерують деякі земляки на еміграції, а ми все таки мусимо пам'ятати, що він, по волі чи по неволі, був тим, хто „помагав москалеві господарювати і з матері полатану сорочку здіймати”, як казав Шевченко.

Ми звикли цілковито виправдувати українську підсоветську еліту, яка, мовляв, живе під терором Москви. Це правда, що живе вона під диктатурою Москви, але що в неї немає духа спротиву, тільки покірність і бажання зберегти себе саму, це теж правда. Навіть африканські народи ставлять спротив колоніалістам і визволяються, не кажучи про альжирців, кипрійців та інші волелюбні народи. Наша ж підсоветська провідна верства немає ніякої ідеї, і кожний дбає тільки про себе самого, тому й живе в неволі. А може вони справді таки повірили в московську пропаганду, що вони живуть у власній державі на волі?

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

Лев Шанковський

ДУМКИ ПРО ВІЗНАЧНУ ПРАЦЮ

(Продовження з попереднього числа)

Коли появився альбом Ол. Повстенка про київську св. Софію, рецензент лондонського „Таймсу” схвально оцінив видання, але згідно з „лінією” своєї газети запитав: „Добре, але яке право на київську св. Софію мають... українці?” Це мені дало нагоду написати до „експерта” листа. У ньому я подав, що я — українець, який до 40 років життя проживав на Україні, вважаю, що на св. Софію маю право тому, що мій предок у прямій лінії був дияконом при Соборі, в якому читав „апостола”, а його брат був дружинником, що обороняв Київ від ворожих наїздів. Натомість, у цьому ж листі, я висловив сумнів щодо „права” рецензента на Вестмінстер, бо, коли його будували, предок рецензента був хозарином невідомої державної принадлежності, який навіть не зізнав, що існує Лондон. „Експерт” відповів, що пряме походження від киян XI ст. не є ніяким аргументом, бо куди важливішим є факт, що „погляд, що українці є щось відмінне від „росіян”, висловлює меншість народу, окреслюваного як український”. На цьому тлі розвинулася даліша кореспонденція, в якій „експерт”, кінець-кінцем, мусів визнати свою поразку.

Але щоб така поразка була для „експертів” остаточною, треба в фундаментах їхньої ігноранції чи злой волі бити вогнем важкої артилерії — солідними науковими творами, публіцистикою на високому рівні, навіть пропагандою, що має в собі щось з віри неофітів. Тільки під таким гураганним вогнем можуть упасти останні „гренади” цієї ігноранції. навіть якщо вона має в собі зародки свідомої любові до Москви. У наших руках є дуже важливий козир: рація, що так недвозначно випливає з книжки проф. Чубатого, який для її документації використав найновіший науковий апарат. Але чи з появою цієї книжки ми вже маємо цю важку артилерію, здатну розбивати ворожі фортеці?

На жаль, ні, наші батерії ще дуже слабкі. Коли брати тематику, порушену проф. Чубатим, то до праці Василя Косаренка-Косаревича, „Московський сфінкс”, що заслуговує на переклад англійською мовою, недавно прибули тільки дві книжечки: праця заслуженої сеньйорки української історичної науки, проф.

Наталії Полонської - Василенко, „Ukraine-Rus’ and Western Europe in 10th-13th centuries” (London, 1964, 47 pp. + 16 pp. ill.) та публіцистична праця Романа Млиновецького, „Нариси з стародавньої та давньої історії українського народу” (222 ст.). А нам треба цілої серії фундаментальних творів в англійській мові, яку можна започаткувати працею проф. Чубатого в англійській мові. Із замовленням інших праць треба поспішати, бо може статися, що за десяток років і не буде кому їх написати.

III

У цьому розділі хочу висловити деякі думки з приводу праці проф. Миколи Чубатого, опублікованої в українській мові. Признаюсь, що історію я завжди трактував як „просекцію політики в минулому”, і мене, головно, інтересували ці проблеми минулого, що мали якесь відношення до сучасності, а інтерес до історії датується в мене ще від часів тайного українського університету у Львові, де викладав проф. Чубатий.

Можливо, що з цього погляду я й бажаю висловити свої зауваження до праці проф. Чубатого.

Ціль такої праці була ясна проф. Чубатому, і вона ясна нам усім. Ідеється про доведення суцільної окремішності України-Руси й Московщини-Росії, тема, що її популяризував серед нас і в німецькомовному світі ще д-р Льонгин Цегельський. Все інше — це тільки похідні головної теми. Тим часом мені здається, що проф. Чубатий змішав у своїй праці дві окремі теми: етногенезу українського народу (її інших народів Східної Європи) та початки української державності. Обидві ці теми „нерівні” з погляду методології; перша оперує безспірними фактами, встановленими понад усякий сумнів науковою археологією, друга не цурається не тільки менше чи більше сумнівних гіпотез, але не уникає й деяких популярних легенд. Мені здається, що в працях такого типу треба поставити головний наголос на етногенезі українського народу, а все інше (формація народності чи нації, початки державності, розвиток культу-

коже підмінне відповідь „реопію” — у цо керівництво
за історії Східної Європи, упод. 1962 року та-
більшість художників боялися цитувати, чо е маке одо-
хомацьким суперечкою реопії, а падіє

ческою реопією, але заслуже з міжнародною історією.
Спільні землі. Це може бути в зовнішній політиці
до тихін художників як підсумків тає, та їх
їхні. Також є такожі художники, які відмінно роз-
може із якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-
художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

художниками, якими є якими кількостями, і, нарешті, скон-

походження Руси. Теорія ця, пущена в український обіг неісториком (суддею Шелухіним) має в собі далеко більше познак правдоподібності, ніж теорія норманська. Це дуже можливо, що нашим предкам антам (іранська назва тутожна з назвою „українці”) назували Русь на-дали кельтські русці, русціні, рутені, русини. У грецькій мові однина „ас” творить множину „антес” як „гігас” — „гігантес”, але що, ради Бога, має з тим спільногого натягнена гіпотеза Вернадського про „рухс-ас” для пояснення назви „Русь”? На жаль, у своєму творі проф. Чубатий підтримує гіпотезу (ст. 41), чинячи нас, тим самим, найближчими кузенами осетинів. Взагалі, якщо йдеться про теорії проф. Юрія Вернадського, українця з роду, але евразійського „росіяніна” з переконання, треба ставитися до нього дуже обережно, так, як, наприклад, до праць ученого козацького історика Губарєва, який за всяку ціну хоче позбавити „ко-зачий народ” (від Каспія щонайменше по Черкаси) усіх слов'янських прикмет. Це ті історики, яким політична догма заважає бачити в історії все те, що суперечить догмі.

У новій редакції праці, у її підготові до англійського видання, треба усунути все те, що є гіпотезою або легендою. Ми не можемо, наприклад, називати Кліма Смолятича українцем, бо за одного „культурного” українця більше не варто зрікатись доказу, що Смоленськ — це не Русь. Не були Руссю й Полоцьк, і Новгород, і Суздаль, і Ростов. І не були ними спочатку теж Галич і Володимир, але дуже скоро ними стали, коли ті ними не стали ніколи. І взагалі не варто займатися в такій праці подробицями. Коли проф. Чубатий для пояснення Йорданового опису території „склявінів” (чому „склявінів”, а не словінів? — Л. Ш.) подає, що місто Новістуна та озеро Муризанське лежить „десь на Словаччині” (ст. 32), то він добре знає, що його пояснення, щонайменше, контрверсійне. „Лякус Мурсіянус” може цілком добре бути Ільменським озером, а Новістуна — Новгородом. Для цих понять є стільки пояснень, скільки є вчених (напр., Момзен, Вестберг і т. д.), що пробували їх пояснювати.

Знов же на стор. 43 проф. Чубатий пояснює термін „толковини” (Тиверци иже суть толковини) як товмачі чи перекладачі для купців з Руси. Такими мали бути тиверці, що будува-

ли свої міста з каменю на грецький вір, а також знали грецьку мову. У цій хвилині не сძну з'являється професор Ген'є Пашкевіч, „внук руского попа”, як сам про себе любив казати, і перечить: Не було ніяких „толковин”, а має бути „торковини”, інакше плем'я турецького роду, щось таке як торки. При переписуванні літопису, на думку проф. Пашкевіча, постала ця помилка. Проф. Пашкевіч, це норманіст, польський імперіаліст, при тому дійсно вчений історик і знавець джерел до історії Руси. У питанні тиверців він очевидно, рації не має, але він кориться догмі: як можна найбільше від Руси урвати й переписати для ляхів, навіть не простудювавши добре, хто це оці ляхи, що прикметник від них лядський. Чи не Голядь, бува, наших літописів? Цікаво, що проф. Пашкевіч, який виправляє наш літопис в дусі своїх догм, дуже обурився на проф. Вернадського, який знов виправляє в дусі своїх. Про радимичів і в'ятичів, про яких літопис каже, що вони є „от рода ляхов”, Вернадський змінив літописне „в лясех” на „вясех”, чим дуже обурив колегу Пашкевіча.

Згідно з мосю думкою, таких і подібних контрверсійних подробиць треба уникнути в працях на тему етногенезу українського народу і її результатів, в англійській мові. Хай її більше чи менше вчений читач зустрінеться виключно з фактами, сильно документованими, і нехай з цих фактів сам зробить собі висновки. Крім небагатьох поправок, праця проф. Чубатого, написана з глибоким знанням предмету, з використанням найновіших джерел і з глибоким переконанням об'єктивного науковця **антікве едукаціоніс**, цілком надається для переведення в англійській мові і, тим самим, для створення важливого знаряддя в боротьбі проти московських фальсифікаторів історії Східної Європи, білого чи червоного зразка.

Думка родиться з ума. Подібне походить від подібного. Ум є занадто неподібний до матерії, щоб бути витвором матерії.

ПРЕСОВИЙ ФОНД
В УКРАЇНСЬКІЙ ДЛЯНОСТІ
РІЧ НАДЗВИЧАЙНО КОНЕЧНА.

В. Левенець

Х ГОЛОВНИЙ З'ЇЗД СУМА ВІДБУВСЯ В НЮ ЙОРКУ

Лева Футалу обрано головою СУМА

В дні 21-го і 22-го листопада ц. р. в Домі Організації Українського Визвольного Фронту відбувся Х Головний З'їзд СУМА, на якому обрано головою Головної Управи колишнього старшину Української Повстанської Армії Лева Футалу.

108 управнених до голосування делегатів і членів Головної Управи репрезентували понад 5.000 сумівців і сумівок.

З'їздом проводила Президія в складі: Юрій Бурлака — голова, Слава Щудлюк і Юрій Кульчицький — заступники голови, Вол. Левенець і Іня Гікава — секретарі.

З'їзд відкрив голова ГУ СУМА М. Фурда і по-просив присутнього на залі о. І. Ткачука, патрона Української Автокефальної Православної Церкви провести молитву. Вітаючи делегатів і гостей, М. Фурда вказав на ріст Спілки Української Молоді на терені Америки, на її вклад у політичне та культурно-громадське життя української еміграції на цьому континенті (масова участь сумівців у посвяченні пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні і інші масові імпрези), на колосальних розмірів проведенню працю в ділянці вивчення сумівською молоддю українознавства і припинення денационалізаційних процесів, які приирають застражуючих форм серед молоді, не зорганізованої в наших молодечих товариствах, на охорону молоді від впливу політичних розгубленців та „реалітетників”.

Після затвердження протоколу з попереднього З'їзду та вибору комісій: Мандатної, Номінаційної, Резолюційної, Бюджетової, делегати вислухали звіти членів Головної Управи: М. Фурди, Я. Гавура, Г. Іцебрія, Євгена Гановського, І. Кобаси, Я. Гуменюка, інж. М. Семанишина і ін. Зі звітів делегати довідалися, що СУМА розпоряжає тепер майже півмільйоновим майном, хоч, з другого боку, розміри праці і потреби засновування нових Осередків СУМА, щоб тим самим охопити якнайшире українську молодь виховувати її в християнському та національному дусі вимагають ще більшої, як досі, жертвенности батьків.

Перший день З'їзду закінчився забавою, що її влаштував для делегатів і гостей Осередок СУМА ім. ген. Т. Чупринки в Нью Йорку.

В неділю о год. 9-ї ранку делегати взяли участь в Богослуженнях, а о год. 10.30 З'їзд розпочався привітами, що їх складали визначні політичні, громадські і культурно-мистецькі особистості. Усні привітання склали: мгр. Є. Лозинський від ГУ ООЧСУ, д-р М. Кушнір від Центральної Виховної Ради СУМ-у, д-р Б. Стебельський від ГУ ЛВУ, СУМ-у в Канаді і Видавництва „Гомону України”, п. М. Грицковян від ГУ Товариства к. Вояків УПА, п. Круттяк від ГУ ТУСМ-у, інж. Р. Рогожа від УККА, д-р Я. Падох від УНСоюзу і КПШ, п-ні Д. Степаняк від Укр. Амер. Жін. Доп. Організації, п. Юрій Кульчицький від ГУ СУСТА, п. Юрій Ференцевич від Пласти, проф. Савчук від НТШ, п. М. Головчак від ГУ Братства кол. воїнів 1-ої Української Дивізії УНА, сотн. Зілинський від Т-ва Запорожців ім. полк. Болбочана, мгр. В. Будзяк від Осередку ТУСМ-у, Нью Йорк, інж. С. Хемич від Фонду Катедри Українознавства, інж. Рак від Спортивої Централі.

Письмові привіти надіслали: Митрополича Канцелярія з Філадельфії, Провід ЗЧ ОУН, Центральна Управа СУМ-у, АП АБН Український відділ, Український Робітничий Союз, Українська Народня Поміч, „Самопоміч”, УККА, ОДУМ, „Зарево”, Крайові Управи СУМ-у Німеччини, Австрії, Австралії, окремі Осередки СУМА і багато приватних осіб.

Програмову доповідь на З'їзді виголосив д-р Б. Стебельський з Торонто, керівник ЦУ Ю СУМ-у. Доповідач говорив про великі завдання, які стоять перед активом і керівниками СУМ-у. На подібну тему виголосив коротеньке звернення до сумівців д-р М. Кушнір.

Після обідньої перерви звітувала Номінаційна Комісія, яка запропонувала З'їзові списки кандидатів на членів Головної Управи. Після короткої дискусії делегати вибрали одноголосно нову Головну Управу СУМА в такому складі: Лев Футала — голова, Мирослав Шмігель

(Закінчення на ст. 30)

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Українці!

Поневолений український нарід перебуває в стані безупинної боротьби з Москвою, боротьби на життя і смерть. Ця важка боротьба може закінчитися тільки або повною перемогою над напасником, яка приверне Україні волю й державну суверенність, або капітуляцією, що принесла б українському народові неминучу загибель. **Іншого вибору український нарід не має.**

Жадного компромісу в тій боротьбі бути не може, бо кожна, хоч би й найменша поступка, кожний, хоч би й найменший прояв замирення чи погодження на „співіснування” в стані поневолення, — це тільки скріплення позицій московського поневолювача, причинок до його перемоги.

Цю істину добре знає і ніколи не забуває Москва. Вона своєю підступною політикою намагається приспати чуйність українського народу та послабити його моральну силу, а натомість скріпити свої позиції підступними обіцянками полегшення режиму та підсновування надій на можливість здобуття країзої долі мирним шляхом. З другого боку, в той самий час Москва по-слідовно підготовляє і завдає важких ударів українським самостійницьким силам.

Свій пляновий, нещадний наступ, націлений на знищення української провідної верстви й цілого українського народу, проводить Москва не тільки на окупованих землях, але й на території вільного світу, де діють українські політичні емігранти. Москва нищить українських людей на окупованих землях масовим голодом, у концентраційних таборах, тюрямах і засланнях на Сибір та цілінні землі, а за своїми кордонами підступними убивствами і, що більше, моральним розкладом слабших і опортуністичних елементів еміграції приневолює їх до психічної капітуляції.

Актами жорстокого терору проти українських патріотів Москва показує нам, що ніякої затримки в своєму поході на знищення української нації воне не знає. А тому не сміє бути жадної затримки у нас, в боротьбі українського народу за визволення з московського ярма.

На посилення наступу ворога в усіх ділянках життя мусимо відповісти посиленням і скріпленим нашої праці у користь визволення України. Вся українська еміграція, як цілість, так і кожен її член зокрема, мусять показати, що ми гідно стоямо в одному фронті визвольної боротьби українського народу.

Отже нехай кожний із нас, маючи це на увазі, підтримає **Український Визвольний Фронт**, складаючи щедрий дар на Визвольний Фонд ОУН, бо українські національно-визвольні сили,

що стоять безкомпромісово на державницько-самостійницьких позиціях, можуть провадити успішний змаг лише власними засобами, лише при моральній і матеріальній підтримці патріотичної спільноти.

У країнці! Жертвуйте на Визвольний Фонд ОУН, бо:

— тільки ОУН стойте на становищі, що основою української визвольної політики є ставка на власні сили, а зовнішньополітична кон'юнктура є лише допоміжною обстановою для розгорнення національно-визвольної революції;

— тільки ОУН стойте на становищі, що українською концепцією визволення є українська національно-визвольна революція спільно з визвольною революцією народів, уярмлених російським імперіялізмом і комунізмом;

— тільки ОУН стойте на становищі, що відновлення незалежності української держави можна досягти не сепаратним, ізольованим визволенням, не дипломатичними торгами, але виключно докорінною зміною сучасного ладу на Сході Європи і в уярмленій Москвою Азії, себто шляхом розвалу російської імперії;

— тільки ОУН видвигає українську християнську універсальну політичну концепцію, змістом якої є не поширення чи звуження кордонів імперії, але розвал усіх імперій світу, перемога національно-визвольної ідеї, система національних незалежних держав усіх народів світу;

— тільки ОУН, протиставляючись Москві, — символові рабства, тиранії і безбожництва — видвигає містичний ідеал Києва — символ свободи людини і народів, справедливості і віри в Бога.

У країнці! Успішність визвольної політики ОУН потвердив нещодавно московський диктатор Хрущов у своїй ґотеборгській промові.

Складаючи під час свят Різдва Христового щедрі жертви на Визвольний Фонд ОУН — дайте гідну відповідь Москві, доказуючи, що Ви ще не заломилися, живучи в американському добробуті, що ще живе у Вас дух Мазепи, який так лякає Москву.

Своєю підтримкою Визвольного Фонду допоможіть ОУН і надалі бити, викривати, розшифровувати і компромітувати потягнення Москви на шахівниці політики світу. Допоможіть ОУН видобувати сенс того змісту, яким Москва частує вільний світ, і тому змістові протиставлення власний, український зміст.

**ГОЛОВНА УПРАВА
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ
СВОБІД УКРАЇНИ
В НЮ ЙОРКУ**

Різдво Христове 1965 р.

Х ГОЛОВНИЙ З'ЇЗД ВІДБУВСЯ В НЮ ЙОРКУ

(Закінчення)

— 1-ий заступник, інж. М. Семанишин — 2-ий заступник голови, Григорій Цебрій — секретар, Богдан Казанівський — орг. референт, Євген Курило — реф. культурно-освітній, Іван Кобаса — керівник преси, Евстахій Несторук — фін. референт, мгр. Євген Гановський — головний булавний (керівник Юнацтва), адв. Ю. Куляс — спортивний референт, п-ні О. Бура — реф. жіноцтва, Володимир Левенець — господарський референт. Члени Управи: Мирон Лущак, Ананій Никончук, Теофіль Цішкевич, Ма-

рійка Яцків, Ігор Заяць, Володимир Костик, Володимир Николяк, Корнель Василик, Михайло Шашкевич, М. Барицький, і М. Ярименко. Контрольну Комісію очолив Михайло Фурда, а Товарицький Суд Юрій Бурлака.

Учасники З'їзду схвалили резолюції, які будуть надруковані в наступному числі нашого журналу.

Х Головний З'їзд СУМА закінчено відспівнянням національного гимну.

ЗМІСТ „ВІСНИКА” ЗА 1964 РІК:

Редакційні

- Д-р П. Мірчук — В круговороті світових подій
 Д-р П. Мірчук — Нікіта промиває мозки захід-
 нім політикам
 — Наслідки співіснування Америки з Москвою
 І. Базарко — По Великій Г'ятниці страждань
 приде радість Воскресіння
 Б. Бистрицький — Чупринка зобов'язує
 Отруйні слова і отруйні пістолі
 Б. Романенчук — Про слово до українців
 Б. Бистрицький — Хай буде вічна слава героям
 України
 Б. Бистрицький — Дві події — два стилі
 Д-р М. Кушнір — На маргінесі готеборгської про-
 мови Хрущова
 — Степан Бандера
 Б. Бистрицький — Перед виборами
 В. Давиденко — Переворот в Кремлі
 Д-р М. Кушнір — З перспективи минулого року

Світоглядово-виховні проблеми

- Д. Донцов — Чайм був старий велиокняжий Київ
 Д-р М. Кушнір — Советська виховна система
 Д. Донцов — „Розумне слово” фарисеїв
 П. Савчук — Шевченко і визвольна боротьба
 М. Заклинський — Батьки повинні виховувати
 Д-р М. Кушнір — Ревізіоністи
 Іполіт Талан — У розмовах зі советськими філо-
 софами
 С. Галамай — Ще про советських філософів
 Д-р М. Кушнір — Український націоналізм і Європа
 В. Будзяк — З діяльності ТУСМ-у
 І. Левадний — Шевченко — пророк української
 нації
 Б. Корінт — Модерні утопії
 Є. Ляхович — Сила характеру
 Літописець — Коли молоді бунтуються
 Д-р М. Кушнір — Шістнадцять років кібернетики
 М. Заклинський — Самоосвіта
 М. Орлик — Філософічні основи українського на-
 ціоналізму

Світоглядово-політична тематика

- Катон — Комуністичне „угроблювання” Америки
 Андрій Конапєвич-Дубно — Московсько-пейпінг-
 ський конфлікт
 Б. Корінт — Вартість політичних договорів
 П. Добрівлянський — Гірше як кривава плата
 Я. Стецько — Ані Москва, ані Пейпінг
 Обсерватор — В'єтнамська пересторога
 З. Карбович — Ще не пізно
 Ю. Тис-Крохмалюк — Сучасна воєнна доктрина

Ч. ч.		Ч. ч.
1	Д-р П. Мірчук — Пророк національного відро- дження України	3
2	В. Давиденко — Хрущовський курс національної політики	3
3	Б. Корінт — У діленому і поділеному світі	5
4	М. Заклинський — Що дав нам Шевченко в по- літичній ділянці	6
4	Я. Стецько — Засади української зовнішньої політики	6, 7, 8
5	В. Нестерчук — Москва в наступі	6
5	Д-р В. Трембіцький — Проблема державности курдів	6
7	Д. Донцов — „Мене-текель” Микити Вальтассара	7
8	П. Добрівлянський — Була в тебе золота сурма	7
9	С. Подільська — На слідах Мазепи	8
9	С. Стецько — В'єтнамська пересторога	8
9	Я. Онищук — Московська демократія	8
10	Д. Донцов — Агонія зміновіховщини	9
11	А. Бедрій — Куди зайшли	9
	Я. Стецько — За християнський Київ проти без- божницької Москви	10, 11
3	В. Левенець — Листопадовий зрыв, джерело надіннення	10
3	С. Ленкавський — Нищення символів визволь- ної боротьби	10
4	П. Добрівлянський — Пора на мужнє рішення	10
5	Ю. Тис-Крохмалюк — Розбіжності в мілітарній політиці Заходу	10
5	П. Добрівлянський — Свій свого занюхав	11
В окупованій Україні		
	В. Давиденко — Хрущовський курс національної політики	3
7	В. Нестерчук — Москва в наступі	5
7	П. Кізко — Пацюки	5
7	П. Кізко — Одна хвилина	6
8	I. Bodnaruk — Novi metodi niщенja našoї kul'tury	7
10	I. Karпович-Dubinjuk — Kinec' cilinnoj avanturi	7
10	M. Velichkiv's'kyj — Hruščov i sovets'ke sel's'ke gosподarstvo	8
11	B. Davidenko — Batal'yon neobmundirovanih	8
11	I. B. — De jah pererverшив sebe	8
	B. Bogdanuk — Polozhenija v SSSR i v Ukrayni	9, 10
1	I. Karпович-Dubinjuk — Cuchasne ukraiñs'ke selo v sovets'kij Ukrayni	9
	Bogdan Romanenck — Maksim Ryl's'kyj	11
1	Мистецтво, література, критика, рецензії	
1	Д-р М. Кушнір — Адміністрування літературою	1
2	— Нові числа „Юкрайніс Ревю”	1
2	М. Чировський — „Old, Юкрайн”	1
2	О. Масляник — Природознавчий музей НТШ як автономний інститут	1

Ч. ч.		Ч. ч.
Д-р О. Соколишин — Перші українські друки у Львові		
Б. Коринт — Швейцарський військовий журнал про УПА		
В. Щербій — За брата		
І. Боднарук — Сатири і байки Самійленка		
Л. Полтава — „Люди такі, як ми”		
П. Кізко — Па-па		
В. Щербій — Голгота		
Д-р Д. Куликовський — Альманах „Гомону України” 1964		
I. Боднарук — До сторіччя українського театру в Галичині		
Літописець — Історично-мемуарні збірники		
А. В. Бедрій — Апостол української національної революції		
Л. Шанковський — Думки про визначну працю Богдан Коринт — 1914-1939 і що далі?		
Хроніка нашого життя		
** — Мірямо сили на завдання (з річних нарад ООЧСУ)		
Мгр. Є. Лозинський — Про внутрішню та зовнішню діяльність ООЧСУ		
— Преса про АБН		
— Що робити далі?		
— В Детройті успішно відзначили 20-ліття АБН		
— З життя Йонкерса, Н. И.		
В. Левенець — В поклоні героям		
— Політичне віче ООЧСУ у Філадельфії		
— Величавий український день у Вашингтоні		
— Привітальне слово п. Я. Стецька на банкеті		
— Знаміні і незнанім героям		
О. П. — Вшанували пам'ять героїв в Амстердамі		
— Ярослав Бенцаль, Євшан — посмерт. згадка		
— Пітсбург вітас Я. Стецька		
— Шевченківська зустріч-маніф. в Детройті		
— З англомовної преси про АБН і Я. Стецьку		
— Піттсбурщина в поклоні сл. пам. Степанові Бандери		
— В поклоні Провідникові		
— „Юкрайнісн Ревю” в „Конгресовому Рекорді”		
Фейлетони, оповідання, нариси і спогади		
П. Кізко — Гра в Кармелюка		
Ікер — Справа Сінатри молодшого		
Д-р М. Климишин — Д. Штикалові вдалку путь		
А. Пчхи — У поїзді		
Ікер — Сумнє пожнів'я		
Ікер — Прогресивний —		
С. Петрович — Д. Штикало, як публіцист		
Ікер — Горе з календарем		
Ікер — Квас — нова зброя		
Ікер — Два генії людства		
П. Кізко — Одна хвилина		
Ікер — Шлях до величин		
Ікер — Міжнародня ліга (фейлетон)		
2 Лісовик — Загибіль ген. Сврчевського		
А. Пчхи — Собача лірика		
2 Р. Кухар — На янівському кладовищі		
2 Ікер — Мандрівка народів		
2 Ікер — Носив Хрушчов — понесли Хрушцова		
2		
Заклики, комунікати, листи, резолюції		
4, 5 — Резолюції VII Конгресу ТУСМ-у ім. Міхновського		
4 — Звернення до українців в ЗДА		
4 — З відозви „Крилатих”		
7 Естонська Національна Рада АБН		
— Я. Стецько в Парижі, Мадриді і Бонні		
8 — Комунікат СУСТА		
— Комунікат Центральної Управи СУМ		
— Ухвала на політичній нараді ОВФ в Чікаґо		
— Резолюції віча в Ньюарку		
— Резолюції віча в Нью Йорку		
— Заклик Головної Управи Комітету Пам'ятника Шевченкові		
1, 2 — Закон ч. 86-749		
— Інтерв'ю Я. Стецька		
2 — Перед черговою зустріччю		
3 — Звернення Проводу Закорд. Частин ОУН		
3 — Звернення Головної Управи ООЧСУ		
3		
Різне		
6 I. Б. — З днів горя й недолі наших братів у Бразилії		
7 Д-р С. Галамай — Революція в науці		
7 Проф. М. Величківський — Криза в сільському господарстві СССР		
8 Д-р М. Кушнір — Рефлексії про мир і війну		
8 Ю. Тис-Крохмалюк — Атомові розбіжності Західу		
11 Е. Юренко — Мобілізація „п'ятої колони”		
11 — Коротко з широкого світу		
11 — Ворог в середині		
B. Капотівський — Новий ректор УВУ		
— Окремі інформації		
1 Д-р Р. Кухар — Словінці призабутий народ		
1 — Т. Шевченко — борець за свободу Європи		
2 В. Лепик — „Генеральний плян Сходу” і Україна		
2 І. Савич — Історична роль і значення УСС		
2 В. Левенець — Х З'їзд СУМА		
3		
Поезія		
4 В. Коротич — Вирок		
5 С. Жук — Вірш		
6		
СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!		

**НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЮ РОДИНИ БЕЗ
УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗБІРНІ!**
**НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЮ КНИГОЗБІРНІ БЕЗ
ВИДАНЬ ООСЧУ**

**ПРОГОЛОШУЄМО ВИПРОДАЖ КНИЖКОК
ЗА ГОТІВКУ**

	Ціна в дол. була	Ціна в дол. тепер
Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Maze- ра — тло і постать, стор. 32	0.50	0.25
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	0.25
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82	1.00	0.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої куль- тури, стор. 80	0.50	0.25
Е. Маланюк: Остання весна — (поезії) стор. 104	1.50	0.75
** Історія Русів, стор. 346	3.00	1.50
Д. Доццов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	1.50
Д. Доццов: Правда прадідів великих, стор. 95	0.50	0.25
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та ю- го доба, стор. 410	6.00	3.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	0.50
О. Оглоблин: Українсько-московська уго- да, стор. 100	0.50	0.25
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24	0.25	0.15
О. Оглоблин: Думки про сучасну україн- ську історіографію, стор. 87	1.50	1.00
А. Княжинський: На дні СССР, стор. 232	2.75	1.50
У. Самчук: Чого не гойть вогонь (роман) стор. 288	3.75	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість) стор. 294	2.50	1.25
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	0.25
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, стор. 44	0.50	0.25
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, стор. 154	1.25	0.50
М. Щербак: Багаття (лірика), стор. 64	0.75	0.50
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	0.15
В. Гришко: Пансловізм в советській істо- ріографії і політиці, стор. 37	0.25	0.10
Б. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шу- хевича-Чупринки), стор. 31	0.25	0.10

	Ціна в дол. була	Ціна в дол. тепер
РГЧНИКИ „ВІСНИКА” за 1960, 1961, 1962 (тверда оправа)	5.00	5.00
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.15	0.10
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50	1.25
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25	0.10
П. Мірчук: З моого духа печаттю (25- ліття ОУН), стор. 30	0.25	0.10
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	0.50	0.25
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свя- то УПА), стор. 32	0.25	0.10
П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція	1.00	0.50
С. Збаразький: Крути, стор. 104	1.00	0.50
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00	0.50
П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00	1.00
П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50	0.25
П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (тра- гедія на 5 дій)	1.00	0.50
П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00	0.50
М. Острoverха: На закруті, стор. 142	2.00	1.00
М. Острoverха: Великий Василіянин, стор. 48	0.50	0.25
М. Острoverха: Гомін з далека, стор. 127	1.50	1.00
О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00	1.00
О. Запорожець: В одвічній боротьбі стор. 370	2.00	1.00

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00	1.50
N. Chirovsky: The Economic Factors in the Growth of Russia	3.75	2.00
N. Chirovsky: Old Ukraine	7.00	3.50

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York 3, N. Y.

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА”! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

(Продовження з 2-ої стор. обкладинки)

По \$ 5.00 — А. Джура, Я. Иона, Ю. Позняк, М. Ригайло, Менцінський, Калинюк, П. Талецькі, А. Волос, д-р І. Цимбалістий, д-р А. Вітковський.

По \$ 3.00 — Юрій Лучків, Пришляк, С. Страйков, М. Клюгенко, М. Кашуль, М. Козак, Ю. Старчак, П. Маріноф.

По \$ 2.00 В. Ганчар.

Збіркова листа ч. 252. Збірщик Михайло Вульчак.

По \$ 10.00 — М. Іваницький, І. Дрозд.

По \$ 5.00 — О. Головатий, С. Гаралевський, І. Лисик, М. Палій, Т. Горбай, В. Кохан, Р. Леськів, О. Думановський, Б. Світник, Ф. Панаєвич, Р. Запаранюк, І. Деменчук.

По \$ 4.00 — С. Бабій, М. Микитяк.

По \$ 8.00 — Т. Пилявка, С. Стефаняк, Н. Денека.

По \$ 2.00 — І. Савчук, Р. Мякуш, Е. Рибак, М. Венгловський, А. Бродач.

По \$ 1.00 — Н. Н.

Збіркова листа ч. 253. Збірщик Вульчак Михайло.

По \$ 10.00 — А. Мороко.

По \$ 5.00 — С. Колодій, С. Канюк, М. Люшняк, С. Щербак, П. Деркач, І. Панчишак, М. Косар, Т. Голяш, М. Вульчак.

По \$ 3.00 — С. Миськів, І. Лобайло, Н. Городиський, В. Іванців, П. Гаврилюк, І. Галамай, М. Ляхів.

По \$ 2.00 — М. Стаків, В. Вегльовський, А. Тирян, В. Глова, П. Зазуляк, Р. Андрушко, А. Коваль, Р. А., І. Скоморич.

По \$ 1.00 — А. Суха.

Збіркова листа ч. 254. Збірщик Дижурна 8-го Відділу ООСЧУ.

По \$ 5.00 — Юліян Кавка.

Збіркова листа ч. 255. Збірщик О. Хіч.

По \$ 6.00 — д-р Я. Панчук.

По \$ 5.00 — І. Ривак, І. Гринів, І. Л. Шалевич, М. Косарчин, Ю. Дрогомирецький, М. Дзюбий, мгр. М. Головатий, Б. Дурбак, Л. Ганкевич, А. Лукомська, Гусак, д-р П. Сеница, І. Пелеш, А. Данеленко, С. Григорків, І. Сахаревич, М. Опалюх, П. Ярецький, І. Карасейчук, П. Сарапук, П. Турян, Р. Боднарук.

По \$ 3.00 — Л. Вулович, О. Нагорняк, І. Мулик, П. Павлишин, М. Бобко, Я. Струтинський, Павлишин, П. Брама, А. Гринів, С. Яцків.

По \$ 2.00 — В. Семчишин, А. Баран, В. Процик, О. Смаль, Р. Гаршкович.

По \$ 1.00 — І. Дугайло, Н. Задоріжкий.

Збіркова листа ч. 256. Збірщик О. Хіч.

По \$ 10.00 — В. М. Гальчишак, І. Козак, П. Жибак.

По \$ 5.00 — Г. Косович, І. Гулик, Н. Кліш, мгр. С. Скробач, д-р В. Помірко, П. Бубнів.

По \$ 4.00 — І. Захарків, О. Прокопишин.

По \$ 3.00 — О. Чепіль, Д. Лишок, М. Сніжинський, М. Зайчук, Я. Ведзіль, П. Костів, Р. Бабик, В. Ліщин-

ський, А. Баравовський, В. Пашик, М. Митангреш.

По \$ 2.00 — П. Гурський, О. Шиб, А. Водняк, д-р І. Лисейко, Памарон.

По \$ 1.00 — А. Сова.

Збіркова листа ч. 257. Збірщик Григорій Уніят.

По \$ 20.00 — Г. Уніят.

По \$ 10.00 — Б. Ленок, Ю. Пик, В. Берко, Т. Шпинкула, Ю. Лакотар.

По \$ 5.00 — В. Куцан, К. Слоцький, В. Шарун, А. Гордин, Д. Костильник, О. Сарамахан, д-р С. Kochій, А. Лучків, М. Кармилюк, П. Матійців, д-р Р. Крупка, І. Бичко, Д. Заболотний, В. Гальчишак, В. Яворський, М. Самиця, І. Яремко, О. Баравник, О. Козінчук, С. Хемій.

По \$ 4.00 — В. Дувірак.

По \$ 3.00 — О. Пляцушок, Г. Масник, А. Пеленичка.

По \$ 2.00 — Антошків, М. Веньгер, П. Піганюк, Д. А.

По \$ 1.00 — М. Маланюк, М. Заблоцький, А. Горевич, Л. Рихтицький, Семенюк, В. Максимів, Г. Валищук, З. Катор, Б. Шевченко, В. Мисів.

Збіркова листа ч. 258. Збірщик Іван Тельвак.

По \$ 5.00 — Петро Семків, Осип Кобилянський, Михайло Смишнюк, Ольга Оленців, Іван Настич, М. Рачкевич, Іван Марчишин, Дмитро Сидор, Е. Тима, Т. Багач, Ф. Дудник, Василь Копистянський, Микита Дмитрів, С. Козак, Ф. Ярош, А. Федан, С. Крупник, Василь Зоячук.

По \$ 3.00 — Куріца, Петро Кавка, Іван Мерза, д-р Роман Завадович, М. Ванькевич, В. Мельник, Качурівський, Осип Дацко, Анна Баран, Петро Іванів, М. Олійник, Василь Дацьо, А. Крайник.

По \$ 2.00 — Т. Борняк, Т. Сідельник, Степан Тадзуркевич, Панчишин, В. Кишко, мгр. Марія Головата, Іренна Буксар, Василь Дацьо, А. Крайник.

По \$ 1.50 — Василь Скиба.

По \$ 1.00 — Юрій Гагасимюк, Іван Букас.

Збіркова листа ч. 259. Збірщик Іван Тельвак.

По \$ 10.00 — В. Лукачік.

По \$ 5.00 — О. Шопізельський, Іван Береза, Т. Тельвак, Петро Береза, Михайло Федак, М. Коверко, Степан Гулик, Й. Апостол, Дмитро Мицик.

По \$ 4.00 — С. Ванько.

По \$ 3.00 — С. Куцінда, Д. Кишка.

По \$ 2.00 — І. Куціпаль.

По \$ 1.00 — І. Волошин.

Збіркова листа ч. 260. Збірщик Петро Гнатів.

По \$ 20.00 — Степан Коцелко.

По \$ 10.00 — Мирон Лущак, Раман Сень, Степан Мартинюк, В. Огаренко, Іван Данків, Я. Мазуркевич.

По \$ 5.00 — С. Цвік, Василь Пелех, Я. Яворський, В. Гуменяк, О. Караван, М. Яцків, В. Нокач, В. Деркач, В. Білоус, М. Караваєвський, д-р Горчинський, адв. Орест Попель, Д. Васараб, В. Чотівський, А. Сокологорський, Іван Кравчук.

По \$ 3.00 — С. Воярський, П. Рогач, І. Шкодин, Янчишин, д-р І. Микитюк, Ю. Савка, В. Панасюк, Петро Гула, В. Клаватий.

По \$ 2.00 — Р. Дмитерко, І. Заяць, Б. Церковський.

Збіркова листа ч. 261. Збірщик О. Панчишин.

По \$ 10.00 — Е. Панчишин.

По \$ 6.00 — Г. Гаргай.

(Продовження збірки в наступному числі)

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИВ!